

Nuoriin liittyvän väkivallan uutisointi 2010-luvulla

Senja Peltola

Helsingin yliopisto

Sosiaalitieteiden maisteriohjelma

Kriminologian opintosuunta

Maisterintutkielma

5/2020

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos/Institution – Department Sosiaalitieteiden maisteriohjelma	
Tekijä/Författare – Author Senja Peltola			
Työn nimi / Arbetets titel – Title Nuoriin liittyvän väkivallan uutisointi 2010-luvulla			
Oppiaine /Läroämne – Subject Kriminologia			
Työn laji/Arbetets art – Level Maisterintutkielma		Aika/Datum – Month and year 5/2020	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages 63
Tiivistelmä/Referat – Abstract			
<p>Tutkimus tarkastelee, miten nuorten väkivaltarikoksista on uutisoitu suomalaisessa iltapäivälehdessä vuosina 2012–2019. Tutkielma on deskriptiivinen, eli kuvaileva, kriminologinen perustutkimus. Sen tavoitteena on selvittää, miten nuorten väkivallan uutisointi on kehittynyt ajallisesti niin määrän kuin laadullisten piirteiden osalta. Väkivaltauutisoinnin kehitystä verrataan poliisille ilmoitetun väkivaltarikollisuuden kehitykseen. Tutkielmassa tarkastellaan myös, millaisia ideaalityyppejä kuvauksia nuorista rikoksentehtävistä ja uhreista esiintyy henkirikosuutisissa.</p> <p>Tutkielman aineistona ovat vuosina 2012, 2016 ja 2019 Iltasanomissa julkaistut väkivaltauutiset, joissa rikoksentehtävä tai uhri on nuori henkilö. Aineiston analyysissä käytettiin määrällistä sisällön erittelyä ja laadullista sisällönanalyysia. Sisällön erittelyssä tarkasteltiin väkivallan teonpiirrettä, rikoksen tapahtumapaikkaa, rikoksentehtävän ja uhrin sukupuolta, kuvien käyttöä ja emotionaalista sanastoa. Laadullisessa teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä luokiteltiin henkirikosuutisissa esiintyviä rikoksentehtävien ja uhrin kuvauksia ideaalityyppien mukaan.</p> <p>Tulosten perusteella nuoriin rikoksentehtäviin liittyvä väkivaltauutisointi on vähentynyt vuosien 2012–2019 välisenä aikana samanaikaisesti poliisin tietoon tulleen rikollisuuden kanssa. Muutos on ollut erityisen voimakasta henkirikosuutisoinnin kohdalla. Poikkeuksena yleisestä kehityksestä ovat raiskausrikokset, joiden määrä on kasvanut sekä väkivaltauutisoinnissa että poliisin kontrollitilastoissa. Nuoria rikoksen uhreja kuvaavien väkivaltauutisten määrä on puolestaan pysynyt melko vakaana vuosien 2012–2019 välisenä aikana. Emotionaaliset sisällöt eivät myöskään lisääntyneet tarkastelujakson aikana. Ideaaliuhria uutisissa kuvaa heikkous, kunnollisuus ja ansaitsemattomuus. Henkirikosuutisista erottuu kolme rikoksentehtävän ideaalityyppeistä kuvausta: suunnitelmallinen rikollinen, impulsiivinen raivostuja ja tavallinen nuori.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittavat, että nuoriin liittyvä väkivaltauutisointi korostaa henkirikosten osuutta väkivallasta. Tulokset ovat tältä osin yhteneväisiä aiemman tutkimuksen kanssa. Tutkimuksen tulosten perusteella vaikuttaa, että eri vuosina uutisoinnin kokonaismäärää selittävät väkivallan teonpiirteiden laadulliset muutokset, erityisesti tiettyjen henkirikostyyppien väheneminen. Tutkimuksen havainnot ovat yhteiskunnallisesti tärkeitä, koska median rikosuutisoinnin on havaittu olevan yhteydessä rikospelkoon, turvattomuuden kokemukseen, välttämiskäyttäytymiseen ja sosiaalisen luottamuksen kokemuksiin.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords uutiset, väkivalta, nuoret, sisällönanalyysi, mediakriminologia			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
2 Aiempi tutkimus, teoria ja tutkimuskysymykset	3
2.1 Kriminologiset aikakausteoriat	3
2.1.1 Riskit, pelko ja media	3
2.1.2 Rikollisuus ja nuoret mediassa	5
2.1.3 Uhrit ja rikosentekijät	7
2.1.4 Aikakausteorioiden kritiikkiä	9
2.2 Rikosuutisoinnin tutkimus	9
2.2.1 Rikosuutisoinnin muutos	10
2.2.2 Emootiot ja uhrit rikosuutisoinnissa	12
2.2.3 Median kuva nuoresta rikosentekijästä	14
2.2.4 Tutkimuskysymykset	16
3 Aineisto ja menetelmät	17
3.1 Aineisto	17
3.1.1 Aineiston rajaus	18
3.1.2 Vertailtava aineisto	19
3.2 Menetelmät	20
3.2.1 Sisällön erittely	21
3.2.2 Sisällönanalyysi	23
3.3 Tutkimuksen luotettavuus	24
3.4 Tutkimuseettinen näkökulma	25
4 Tulokset	27
4.1 Väkivalta rikosuutisissa	27
4.1.1 Nuoria koskevan väkivaltautisoinnin kehitys 2012–2019	29
4.1.2 Sukupuolen maininta väkivaltautisissa	32
4.1.3 Tapahtumapaikka	34
4.1.4 Emotionaaliset sisällöt	36

4.2 Väkivaltautiset ja poliisin tietoon tullut rikollisuus	40
4.3 Ideaaliuhri ja -tekijä henkirikosuutisoinnissa	43
4.3.1 Ideaaliuhri	44
4.3.2 Ideaalitekijä	46
5. Johtopäätökset ja pohdinta	50
5.1 Nuorten väkivaltautisoinnin kehitys	50
5.2 Väkivaltautisointi kontrollitilaston valossa	52
5.3 Ideaaliuhri ja rikoksentekijän kehystäminen	53
5.4 Pohdinta	55
5.5 Rajoitukset	56
5.6 Jatkotutkimuksen tarve	57
Lähteet	59

1 Johdanto

Nuoruus on yksilön elämän rikosaktiivisinta aikaa. Ikäryhmän kokoon suhteutettuna nuoret tekevät eniten rikoksia ja toisaalta joutuvat myös useammin rikoksen uhriksi (Kivivuori et al. 2018, s. 114–115). Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti on vuodesta 1995 lähtien mitannut 9.-luokkalaisten nuorten itseilmoitettua rikollisuutta nuorisorikollisuuskyselyn avulla (Näsi, 2016, s. 2). Kyselyn tuloksista on havaittu, että erityisesti omaisuusrikoksiin syyllistyneiden määrä on vähentynyt vuodesta 1995 lähtien. Väkivalta on pysynyt vakaana lähes koko nuorisorikollisuuskyselyn mittaushistorian ajan, mutta vuoden 2012 mittauksen jälkeen nuorten väkivallanteot ovat kääntynyt laskuun. Myös nuorten uhrikokemukset harvinaistuivat vuoden 2016 mittauksessa, erityisesti kiusaamisen ja väkivallan osalta. (mts. 12, 23.) Lisäksi muissa kyselypohjaisissa tutkimuksissa on havaittu suomalaisten nuorten alkoholin käytön vähentyneen (esim. Raitasalo, Simonen, Tigerstedt, Mäkelä & Tapanainen, 2018).

Vaikka nuorten rikoskäyttäytyminen ja norminrikkomukset vaikuttavat vähentyneen, ei rikosuutisoinnin määrä noudata samaa laskevaa trendiä. 1990-luvulla sekä Suomessa että Ruotsissa havaittiin nuoriin liittyvän mediahuomion lisääntyneen (Kivivuori, Kemppi & Smolej, 2002, s. 72; Estrada, 2001, s. 652). Ruotsissa tämä koski etenkin väkivaltarikoksia (Estrada, 2001, s. 647). Julkisessa keskustelussa nuoret ovatkin usein erilaisen huoli- ja riskipuheen kohteena (Harrikari, 2008, 21–23). Tämä huolipuhe ja kriminologisten empiiristen tutkimusten tulokset vaikuttavat olevan ristiriidassa keskenään. On kuitenkin huomioitava, että valtaosa tutkimuksesta, joka käsittelee rikosuutisoinnin laadullista ja määrällistä kehitystä, on tehty 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa. Ajankohtaista tietoa rikosuutisoinnin kehityksestä ei ole saatavilla. Kriminologian piirissä tarvitaankin empiiristä tutkimusta siitä, miten nuorista kertova rikosuutisointi on kehittynyt 2010-luvun aikana.

Tässä maisteritutkielmassa tarkastellaan, miten nuoriin liittyvä väkivaltauutisointi on kehittynyt määrällisesti ja laadullisesti vuosien 2012–2019 välisenä aikana. Aihetta on tärkeä tutkia, koska rikosuutisoinnin mediaseurannan on havaittu olevan yhteydessä rikospelkoon, turvattomuuden kokemukseen, välttämiskäyttäytymiseen ja sosiaalisen

luottamuksen kokemuksiin (Malin, 2019; Smolej & Kivivuori, 2006; Salmi, Smolej & Kivivuori, 2006). Harvoilla ihmisillä on ensikäden kokemusta rikollisuudesta, joten tieto rikollisuudesta perustuu pitkälti mielikuville rikollisuudesta. Medialla onkin merkittävä rooli rikostiedon levittäjänä.

Tutkielman aluksi esittelen tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys perustuu kriminologisille aikakausiteorioille. Teorioita yhdistää se, että ne pyrkivät vastaamaan kysymykseen, miksi turvattomuuden kokemus on lisääntynyt ja rikosaiheet saavat enemmän huomiota mediassa, vaikka keskimääräisesti turvallisuus on lisääntynyt länsimaissa. Tämän jälkeen käsittelen aiheesta tehtyä aikaisempaa tutkimusta. Viime vuosina suomalaisessa kriminologiassa on tutkittu erityisesti väkivaltautisoinnin vastaanottoa (Haara ym. 2017; Näsi ym. 2018; Malin, 2019). Valtaosa mediasisältöjä koskevasta uutisoinnista on sen sijaan tehty 2000-luvun alussa, mutta esittelen näistä tämän tutkimuksen kannalta keskeisimmät ja tuoreempaa kansainvälistä tutkimusta.

Digitalisaatio on arveltu jo pitkään murentavan perinteisten medioiden merkitystä (esim. Seppänen & Väliverronen, 2012). Aikaisemmassa tutkimuksessa on havaittu, että vaikka etenkin nuoremmilla henkilöillä sosiaalisen median merkitys rikostiedon lähteenä on kasvanut, on journalistinen media edelleen keskeinen rikostiedon lähde ja sitä pidetään yleisesti luotettavana (Haara ym., 2017, s. 57–59). Mediasisältöjen tutkiminen on siis yhä tärkeää. Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa ajankohtaista tietoa nuoriin liittyvän väkivaltautisoinnin kehityksestä. Tutkielma on deskriptiivistä, eli kuvailevaa perustutkimusta siitä, miten nuorisoriikollisuuden mediahuomio on muuttunut ajanjaksona, jolloin tosiasiallinen nuorisoriikollisuus on vähentynyt.

2 Aiempi tutkimus, teoria ja tutkimuskysymykset

2.1 Kriminologiset aikakausteoriat

Seuraavaksi tarkastelen rikosuutisointia kriminologisten aikakausteorioiden valossa. Kriminologisissa aikakausteorioissa huomio keskittyy rikosasenteiden, turvattomuuden kokemuksen ja kontrollin kehitykseen sekä siihen, miten yhteiskunnalliset ja kulttuuriset muutokset vaikuttavat näihin kokemuksiin (Kivivuori ym., 2018, s. 182). Tässä luvussa käsiteltäviä aikakausteorioita yhdistää se, että niissä pyritään tarkastelemaan, miksi turvattomuuden kokemus on kasvanut ja rikosaiheet saavat yhä enemmän huomiota mediassa, vaikka keskimääräisesti turvallisuus on lisääntynyt kehittyneissä länsimaissa.

2.1.1 RISKIT, PELKO JA MEDIA

Monet kriminologiset aikakausteoriat pohjautuvat Ulrich Beckin teoriaan riskiyhteiskunnasta (Kivivuori ym., 2018, s. 283). Beckin (2006, s. 332) mukaan modernit yhteiskunnat ovat niin sanottuja riskiyhteiskuntia, joissa pyritään neuvottelemaan, ennaltaehkäisemään ja hallitsemaan yhteiskunnan itsensä tuottamia riskejä. Nämä riskit eivät ole välttämättä konkreettisia uhkia, vaan riskillä tarkoitetaan yleisesti katastrofin odottamista tai siihen valmistautumista. Näiden riskien lietsomisessa medialla on Beckin mukaan suuri rooli. (mts. 332.)

Beckin (2006) mukaan riskiyhteiskunnille tyypillistä on uusien, globaalien riskien tunnistaminen. Yhteistä näille riskeille on, että ne eivät rajoitu vain yhteen alueeseen tai paikkaan ja niiden seuraukset ovat arvaamattomia ja mahdotonta korjata. Tämän vuoksi ainoa keino vaikuttaa riskin seurauksiin, on ennaltaehkäistä niiden syntyminen kokonaan (Mts. 333–334). Beckin riskiyhteiskunnassa riskeillä tarkoitetaan etenkin globaaleja riskejä, esimerkiksi terrorismia, ympäristökatastrofeja ja talouskriisejä. Kuitenkin riskiyhteiskunnan piirteitä voi tunnistaa myös muista kuin globaaleista riskeistä, esimerkiksi Harrikari (2008) on tarkastellut nuoriin liittyvän riskiregiimin ja huolipuheen kehitystä 1990-luvun laman jälkeen.

Frank Furedi tarkastelee teoksessaan *Culture of Fear* (1997/2002), miten riskit ja pelko määrittelevät yksilön elämän eri osa-alueita 2000-luvun länsimaissa. Furedin (2002, s. 68) mukaan riskiherkkyyden, eli niin sanotun pelon kulttuurin taustalla on kollektiivinen epävarmuus ja kokemus kontrollin menettämisestä arkielämässä. Tämän epävarmuuden taustalla ovat muutokset työelämässä, sosiaalisissa suhteissa ja normeissa. Riskit näyttäytyvät yhteiskunnan aktiivisina toimijoina, kun taas ihmiset ovat sen passiivisia uhreja (Furedi, 2002, s. 64). Furedin (mts. 53) mukaan medialla on tärkeä rooli siinä, miten se kehystää riskejä ja minkälaisia reaktioita se herättää yleisössä, mutta itsessään media ei aiheuta yhteiskunnan riskiherkkyyttä.

Garland (2000) kuvaa rikos- ja turvallisuusaiheiden saamaa huomiota julkisessa keskustelussa käsitteellä korkean rikollisuuden yhteiskunta (*the Culture of High Crime Societies*). Korkean rikollisuuden yhteiskunta on länsimaissa historiallisesti kehittynyt ilmiö. Toisen maailmansodan jälkeen rikollisuuden kasvu ja kollektiivinen turvattomuuden kokemus on muuttanut yksilöiden kokemusta rikollisuudesta. Garlandin (2000, s. 347) mukaan viimeisten vuosikymmenten aikana muotoutuneen kontrollikulttuurin taustalla onkin tämä uudenlainen kollektiivinen kokemus rikollisuudesta ja turvattomuudesta. Tämän kokemuksen muutoksen hän paikantaa 1960–1970-lukujen väliin (mts. 352).

Tässä kollektiivisessä kokemuksessa korkeaa rikollisuutta pidetään normaalina sosiaalisena faktana ja rikollisuuteen liittyy vahvoja emotionaalisia tunteita: toisaalta kiinnostusta, mutta myös pelkoa ja vihaa. Myös julkisuudessa rikosasiat esitetään emotiivisin keinoin ja yhteiskuntapolitiikkaa dominoi huoli uhreista ja muun yhteisön turvallisuudesta. Rikosoikeudellinen järjestelmä nähdään tehottomana ja riittämättömänä. Ilmiöön liittyy myös ihmisten arkipäiväiset rikollisuudelta suojautumisen keinot, jotka ovat johtaneet yksityisten turvallisuuspalveluiden kasvuun. (Garland, 2000, s. 367–368.)

Garland ei Furedin (2002) tavoin näe, että media itsessään tuottaa rikospelkoja. Kuitenkin hänen mukaansa medialla on keskeinen rooli kollektiivisen rikoskokemuksen vahvistajana. Nämä kulttuuriset näkemykset muuttuvat hitaasti, mikä selittää sen, että

rikollisuuden vähenevä trendi ei ole vaikuttanut kollektiiviseen kokemukseen rikollisuudesta. (Garland, 2000, s. 363, 368.) Garland tarkastelee tutkimuksessaan erityisesti Yhdysvaltoja ja Iso-Britanniaa, mutta hänen mukaansa eri maissa on tunnistettavissa samankaltaisuutta, vaikka ilmiön voimakkuus ja piirteet vaihtelevat (mts. 354).

2.1.2 RIKOLLISUUS JA NUORET MEDIASSA

David L. Altheiden (2002, s. 3) mukaan pelosta on tullut vallitseva näkökulma julkisessa keskustelussa ja tapa nähdä maailma. Hänen mukaansa pelko ei liity vain yksittäisiin rikosuutisiin tai tapahtumiin vaan se on yleisempi kehys uutisoinnille. Pelon kokemuksen lisääntymisen syynä on ihmisten liikkuvuus ja kasvanut informaation määrä, joka mahdollistaa tietoisuuden erilaisista uhkista. Rikosuutisoinnin lisääntymisen taustalla vaikuttavat yhtäältä kaupalliset tarpeet ja viihteellisesti orientoituneen median logiikka, toisaalta poliisin ja muiden viranomaisten viestintästrategian muutokset. (Mts. 98, 175, 188.)

Rikosuutisoinnissa kuvien yleistymisen vaikuttaa Altheiden (2002) mukaan koettuun pelkoon. Kuvien käyttäminen on vahva emotionaalinen keino, ja yksittäiset kuvat voivatkin alkaa ihmisten mielissä symboloida koko rikollisuutta. Kuvien vaikuttavuus perustuu kokemukseen ilmiön tuttuudesta: vaikka henkilö ei olisi koskaan omassa elämässä joutunut rikoksen uhriksi, kuvat tuovat tapahtuman lähelle katsojaa ja saavat sen tuntumaan aidolta. (Mts. 135.) Visuaalisuus ja uutisten viihteellisyys on korostunut etenkin teknologisen kehityksen myötä. Älypuhelimien ja sosiaalisen median kehityksen seurauksena uutisissa yhä enenemissä määrin käytetään yleisön ottamia kuvia tai videoita tapahtumista. Erityisesti tv-uutiset suosivat lyhyitä dramaattisia ja visuaalisia raportteja, jotka vahvistavat ideaalityyppistä kuvaa rikosentekijästä. (Altheide, 2013, s. 227, 1997, s. 665.)

Hanns Von Hofer (2000) on tutkimuksessaan tarkastellut nuoriin liittyvän huolen ja todellisen rikoskäyttäytymisen välistä ristiriitaa. Von Hofer havaitsi 1990-luvun lopun Ruotsissa, kuinka poliittisessa ja julkisessa keskustelussa huoli nuorten väkivallasta lisääntyi, huolimatta siitä, että nuorten väkivallan lisääntymisestä ei ollut empiiristä

näyttöä. Von Hoferin mukaan syynä vaikuttaa olevan rikollisuuteen liittyvän sietokyvyn pieneneminen. Arkielämän ennakoitavuuden ja turvallisuuden lisääntyminen monilla elämän osa-alueilla ovat tiukentaneet suhtautumista poikkeavaan tai häiritsevään käyttäytymiseen. (Mts. 66.) Tämä vastaa kriminologista herkistymisteoriaa. Herkistymisteorian mukaan rikollisuuden käsite on laajentunut viimeisten vuosikymmenten aikana ja esimerkiksi yhä lievemmat väkivallanmuodot määritellään väkivallaksi (Kivivuori ym., 2018, s. 284).

Von Hoferin (2000) mukaan medialla on merkittävä vaikutus yksilöiden käsitykseen rikollisuudesta. Valtaosalla ihmisistä ei ole omakohtaisia kokemuksia rikollisuudesta, vaan rikostieto perustuu median välittämään kuvaan, joka korostaa usein harvinaisia ja erityisen raakoja väkivallanmuotoja. Von Hoferin mukaan pitkällä aikavälillä altistuminen mediasisällöille vaikuttaa ihmisten näkemyksiin siitä, minkälaista perinteinen väkivaltarikollisuus on ja lisää uhriksi joutumisen pelkoa. Hän on arvellut, että mielikuvaan nuorisirikollisuuden kasvusta on vaikuttanut myös yhteiskunnan muuttuneet arvot ja kriminaalipolitiikan muutos, jossa puututaan herkemmin lievempiin rikkomuksiin. (Mts. 67–68.)

Kaikissa edellä kuvatuissa aikakausteorioissa nähdään, että suhtautuminen rikollisuuteen on muuttunut toisen maailmansodan jälkeen. Tätä ilmiötä on kuvattu käsitteillä riskiyhteiskunta (Beck, 2006), pelon yhteiskunta (Furedi, 2002), korkean rikollisuuden yhteiskunta (Garland, 2000) ja herkistyminen (Von Hofer, 2000). Yhteistä näille aikakausteorioille on, että median ei nähdä yksin tuottavan kollektiivista kokemusta pelosta, mutta se toimii pelon vahvistajana ja levittäjänä. Erityisesti kuvien käytöllä ja emotionaalisilla sisällöillä on aikakausteorioissa nähty olevan merkittävä rooli pelon synnyssä (esim. Garland, 2000; Von Hofer, 2000).

Edellä esitettyjä teorioita yhdistää se, että niissä median tuottama kuva rikollisuudesta nähdään vinoutuneena, eikä se vastaa todellista kuvaa arkipäivän rikollisuudesta. Seuraavaksi tarkastelen lähemmin, miten aikakausteorioissa on tulkittu median tuottamaa kuvaa rikoksentekeijöistä ja uhreista.

2.1.3 UHRIT JA RIKOKSENTEKIJÄT

Useat kriminologiset aikakausteoriat esittävät, että uhrin näkyvyys on lisääntynyt ja uhrin rooli muuttunut julkisessa keskustelussa 1900-luvun loppupuolelta lähtien (Garland, 2008; Furedi, 2002; Altheide, 2002). Kyse ei ole vain määrällisestä muutoksesta, vaan myös tapa kuvata uhria on muuttunut. Uhri ei ole vain henkilö, vaan uhriudella on symbolinen merkitys: uhri on status, jonka voi saavuttaa. (Altheide, 2002, s. 89.) Altheiden (2002) mukaan uhrin ovat todiste median välittämän pelkodiskurssin paikkaansa pitävyydestä. Uhrin todistavat pelon taustalla olevan todellisen uhkan ja uhrin esiin tuominen toimiikin emotionaalisen tehokeinon uutisoinnissa. (Mts. 188–189.)

Frank Furedi (2002) kartoittaa uhrin merkityksen muutoksen alkaneen 1960-luvulta, jolloin kriminaalipolitiikassa ja kriminologisen tutkimuksen parissa alkoi nousta vaatimus huomioida rikosten uhrin paremmin. Furedin mukaan tämän jälkeen uhriuden käsite on laajentunut rikollisuuden lisäksi muille elämän osa-alueille ja se on ollut mahdollista omaksua pysyväksi identiteetiksi. Uhrikulttuuri kytkeytyy pelonkulttuuriin siten, että uhrin aseman vahvistuttua myös riski joutua uhriksi on konkretisoitunut: potentiaalisesti jokainen kansalainen voi joutua rikoksen uhriksi. (Mts. 98, 100–101.)

Garland (2000) on paikantanut symbolisen uhrin käyttöä poliittisissa keskusteluissa. Uhrin ja hänen perheensä huomioimisen tavoitteena on toisaalta suojella uhreja ja toisaalta antaa ääni uhreille ja tuoda esiin heidän tunteitaan. Kuitenkaan kuka tahansa ei ole sopiva uhriksi, vaan tyypillisesti uhriutta edustaa yhteiskunnan ”kunnollinen” jäsen – nainen, lapsi tai vanhus. Garlandin mukaan symbolinen uhri ei edusta uhria itseään, rikoksen kokenutta henkilöä, vaan laajemmin koko yhteisöä. Uhri esitetään siten, että mahdollisimman moni voi samaistua häneen, niin että uhrin tilalla voisi olla kuka tahansa yhteisön jäsen. (Mts. 351.) Uhrina olemiseen liittyykin velvollisuuksia ja uhrin odotetaan käyttäytyvän tietyn kulttuurisen mallin mukaan (Altheide, 2002, s. 91).

Nils Christie (1986) on lähestynyt tätä ilmiötä käsitteellä ideaaliuhri. Ideaaliuhri tarkoittaa Christien mukaan piirteitä, joiden perusteella suuri yleisö tai muu yhteisö todennäköisemmin antaa uhrille legitiimin statuksen uhrina. Christien mukaan

ideaaliuhrin piirteitä ovat heikkous, kunnollisuus ja riittävä suojautuminen rikosta vastaan, eli uhria ei voi syyttää rikoksesta. Ideaaliuhrin arkkityyppi on iäkkäämpi nainen, joka joutuu yllättävän rikoksen uhriksi julkisella paikalla. (mts. 18.) Christien teoreettista käsitettä ideaaliuhri on sovellettu muun muassa Poliisi-Tv:n (Smolej, 2010) ja ihmiskaupan uhrien (Viuhko, 2013) tutkimiseen.

Verrattuna ideaaliuhriin, vähemmän tutkimusta on tehty hyödyntäen Christien toista teoreettista käsitettä *ideaalitekijää*. Ajatus ideaaliuhrista tarvitsee Christien mukaan myös aina ideaalitekijän. Ideaaliuhri muodostuu suhteessa rikoksentekijään, joka on vahva ja vieras. Ideaalitekijä toimii siis ideaaliuhrin vastinparina ja eroaa jollakin merkittävällä tavalla uhrista ja muista yhteisön jäsenistä. Tämä vieraus on sekä tekijän ominaispiirre että konkreettinen suhde uhriin. Tekijä ei voi myöskään olla samanaikaisesti itse uhri. (Mts. 19, 25–26.)

Christie (1986, s. 28–29) myöntää, että joissakin tapauksissa ideaaliuhrin korostaminen voi hetkellisesti auttaa saamaan huomiota uhrin asialle. Kuitenkin ideaaliuhrin ongelmana on, että tekijäksi määritellään vieras, ulkomaalainen, kaukainen. Tämä määrittely saattaa viedä huomion pois tapauksista, jotka eivät sovi tähän kuvaan. Stereotyyppiset kuvat rikoksista ja rikoksentekijöistä saattavatkin pahimmillaan vaikeuttaa rikosten tunnistamista (Viuhko, 2017, s. 182).

Erytisesti lapset ovat vahvasti suojelun kohteena sekä rikoksen tekijöinä että uhreina. Mediassa nämä kaksi näkökulmaa eroavat toisistaan: lasta tulee suojella rikoksilta, mutta myös yhteiskuntaa tulee suojella lapsilta. Edellä mainitussa lapsia suojellaan joltain ulkoiselta uhalta, kun taas jälkimmäisessä lapsi on itse pelon kohde (Altheide, 2002, s. 155, 172–173). Nuorten rikoksentekijöiden ollessa kyseessä ei olekaan selvää kumpaa kehystä rikosuutisoinnissa käytetään.

2.1.4 AIKAKAUSITEORIOIDEN KRITIIKKIÄ

Aikakausteorioiden tarjoavat keinon tarkastella rikosasenteiden ja turvattomuuden tunteen vaihtelua yhteiskunnassa sekä muutoksen taustalla olevia syitä. Aikakausteorioiden ovat saaneet kuitenkin myös kritiikkiä osakseen. Erityisesti aikakausteorioita on arvosteltu siitä, että ne tarjoavat lähinnä muutoksen moraalikritiikkiä, kun taas havaintojen empiirinen perusta jää heikoksi (Kivivuori ym., 2018, s. 283, 296). Esimerkiksi Christietä on kritisoitu siitä, ettei hän esitä käsitteidensä ideaaliuhri ja ideaalitekijä tueksi minkäänlaisia empiirisiä todisteita (van Wijk, 2013, s. 175). Käsitteet on määritelty väljästi ja onkin mahdollista, että koko käsitys ideaaliuhrista on täysin kulttuurisidonnainen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö tutkimus voisi hyödyntää näitä käsitteitä. Aikaisemmassa tutkimuksessa käsite on todettu käyttökelpoiseksi teoreettiseksi työkaluksi, vaikka ideaaliuhrin piirteet eivät vastaisi täysin Christien luonnehdintaa. (Viuhko, 2017, s.182.)

Aikakausteorioiden tarjoavat teoreettisesti käyttökelpoisia käsitteitä, joiden avulla empiiristä aineistoa voi tulkita. Tarkastelen tässä tutkimuksessa, miten nuoriin liittyvä väkivaltautisointi on kehittynyt vuosien 2012–2019 välisenä aikana. On kuitenkin tarpeen tuoda esiin, että en tässä tutkimuksessa ota kantaa siihen, onko mahdollinen muutos positiivista vai negatiivista. Kriminologinen aikakaustutkimus pyrkiikin lähtökohtaisesti välttämään moraalikritiikkiä ja tarkastelemaan muutosta objektiivisesti (Kivivuori ym., 2018, s. 283).

2.2 Rikosuutisoinnin tutkimus

Tässä luvussa käsittelemme aikaisempaa tutkimusta rikosuutisoinnista.

Tutkimuskirjallisuutta etsiessä olen pyrkinyt systemaattisuuteen. Toteutin haun Google Scholar ja Ebsco Database -tietokannoissa hakusanoilla *crime news + criminology* ja *crime news + youth*. Aihetta on tutkittu muun muassa psykologian ja viestinnän tieteenoilla, mutta tässä maisteritutkielmassa painotan aiheesta tehtyä kriminologista tutkimusta. Aluksi pyrin keräämään vain aiheesta tehdyn tuoreimman tutkimuksen. Kuitenkin rikosuutisointia on tutkittu erityisesti 2000-luvun alussa, joten päätin sisällyttää työhön myös nämä aiheen kannalta relevantit tutkimukset.

Ensiksi tarkastelen rikosuutisten määrällistä kehitystä. Tämän jälkeen siirryn tarkastelemaan, miten uhreja ja emotionaalisia sisältöjä käsitellään mediassa. Luvun lopuksi esittelen aikaisempaa mediakriminologista tutkimusta nuorisoriikollisuudesta.

2.2.1 RIKOSUUTISOINNIN MUUTOS

Kriminologian piirissä rikosuutisoinnin määrällistä ja laadullista muutosta on tutkittu erityisesti 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa. Suomessa *Etusivujen väkivalta* -hanke oli ensimmäisiä kattavia tutkimuksia, joissa tarkasteltiin iltapäivälehdistön väkivaltauutisoinnin kehitystä. Hankkeessa kehitettiin myös väkivaltauutisoinnin sisällönanalyysin standarditutkimusmalli (Kivivuori ym., 2002). Tutkimuksen tuloksista selviää, että väkivaltauutisointi lisääntyi voimakkaasti vuosien 1980–2000 välisenä aikana, huolimatta todellisesta väkivallan kehityksestä. Erityisen voimakasta muutos oli 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa, jonka jälkeen osassa tekemuodoista uutisointi jopa väheni (Kivivuori ym., 2002, s. 82).

Väkivalta-aiheiden on havaittu lisääntyneen myös vuosien 1985–2006 välillä iltapäivälehtien lööppien otsikoissa ja vuosien 1985–2003 aikana Yleisradion television pääuutislähetysissä (Syrjälä, 2007; Kemppe & Kivivuori, 2004). Yleisradion televisiouutislähetysissä kaikki rikosaiheiset uutiset lisääntyivät tasaisesti, mutta erityisen voimakasta kasvu oli väkivalta- ja huumoririkosuutisten osalta (Kemppe & Kivivuori, 2004, s. 22). Iltapäivälehtien otsikoissa henkirikosten osuus ja rikosten järkyttävyys lisääntyi. Myös yksittäisiä henkirikostapauksia alettiin seurata jutuissa pidempään. (Syrjälä, 2007, s. 64.)

Rikosuutisointi ei ole lisääntynyt vain määrällisesti, vaan se on muuttunut myös laadullisesti. Esimerkiksi 1990-luvulla iltapäivälehtien otsikoissa esitettiin useammin tekijän ja uhrin ikäryhmä verrattuna 1980-lukuun. Myös nuorten osuus ikämaininnoista lisääntyi tänä aikana (Kivivuori ym., 2002, s. 65-66). Nuorten rikosentekijöiden maininta otsikoissa vaikuttaa lisääntyneen myös 2000-luvulla (Syrjälä, 2007, s. 43).

Janne Kivivuori, Sari Kemppi ja Mirka Smolej (2002, s. 67) ovat esittäneet, että nuorten korkea osuus väkivaltautisten ikämaininnoissa liittyy poikkeavuuden liioitteluun (*deviance amplification*). Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka taustalla oleva ilmiö olisi todellinen, mediassa ilmiön muutos esitetään voimakkaampana kuin mitä se todellisuudessa on. Empiirisessä tutkimuksessa onkin havaittu, että rikosuutisoinnissa korostuu nuorten tekemät vakavat väkivaltarikokset, joista etenkin henkirikokset ovat yliedustettuina (Harrikari, 2008, s. 186–187). Aikaisemmassa tutkimuksessa on havaittu myös rikosuutisten liioittelevan naisten osuutta henkirikosten uhreina ja väkivaltarikosten tekijöinä (Kivivuori ym., 2002; Faucher, 2009).

Ruotsissa havaittiin 2000-luvun vaihteessa ristiriita nuorisorikollisuuden tosiasiallisen kehityksen ja julkisen keskustelun välillä. Julkisessa keskustelussa tuotiin toistuvasti esiin nuorisorikollisuuden kasvu, vaikka empiirisen tutkimuksen perusteella todellinen nuorten väkivaltarikollisuus näytti pysyvän vakaana 1970-luvulta lähtien. (Estrada, 2001; Von Hofer, 2000.) Myös muissa kansainvälisissä tutkimuksissa on havaittu sama kehitys: nuoriin liittyvä rikosuutisointi on lisääntyneet määrällisesti ja maininnat nuorisorikollisuuden kasvusta ovat yleistyneet (Kupchik & Bracy, 2009; Faucher, 2009). Uutisissa nuorisorikollisuuden kasvuun viitataan luonnonilmiötä kuvaavilla termeillä, kuten epidemia ja rikosaalto. Tällä luodaan kuvaa siitä, että nuorisorikollisuuden kasvua on mahdotonta pysäyttää. (Faucher, 2009, s. 441.)

Estradan (2001) mukaan muutos julkisessa keskustelussa on paikannettavissa 1980-luvulle, jolloin ruotsalaislehtien pääkirjoituksissa tapahtui määrällinen muutos: nuorten väkivaltarikollisuus alkoi saada pääkirjoituksissa yhä enemmän huomiota osakseen. 1980-luvun puolen välin jälkeen pääkirjoituksissa oli havaittavissa myös laadullinen muutos ja nuoret kuvattiin kirjoituksissa ongelmallisen lapsen sijaan tunteettomina rikollisina. Samanaikaisesti lisääntyi myös koulujen valmius määrittää teot väkivallaksi ja ilmoittaa niistä eteenpäin poliisille. (Estrada, 2001, s. 648, 651.) Myös Chantal Faucher (2009) havaitsi samankaltaisen muutoksen kanadalaislehtien nuorisorikosuutisoinneissa vuosien 1900–2000 välillä. Tarkastelujakson viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana yleistyivät myös maininnat nuorisorikollisuuden raaistumisesta ja yhä nuoremmista rikoksentekijöistä (mts. 444).

Tuoreemmassa kanadalaistutkimuksessa nuorisorikollisuuden liittyvän uutisoinnin ei havaittu lisääntyneen 2000-luvulla, vaan osittain myötäilevän nuorisorikollisuuden laskevaa trendiä (Silcox, 2016, s. 124). Ei olekaan selvää, onko (nuoriin liittyvä) rikosuutisointi määrällisesti lisääntynyt 2000-luvun jälkeen. Kuitenkin edellä mainitun tutkimuksen laadullisessa osiossa havaittiin, että vaikka rikosuutisointi oli määrällisesti vähentynyt, rikosuutisointi antoi yhä vääristyneen kuvan nuorisorikollisuudesta. Uutisointi korosti väkivallan osuutta nuorisorikollisuudessa ja se kuvattiin kasvavana sosiaalisena ongelmana. (Silcox, 2016, s. 176–177.) Rikosuutisoinnin määrällinen ja laadullinen kehitys voivatkin erota toisistaan.

2.2.2 EMOOTIOT JA UHRIT RIKOSUUTISOINNISSA

David Garlandin korkean rikollisuuden yhteiskunnissa kollektiiviseen kokemukseen rikollisuudesta liittyy vahvasti tunteet: yhtäältä rikoksiin suhtaudutaan tunteellisesti, toisaalta julkisessa keskustelussa rikosaiheita käsitellään emotiivisilla termeillä (Garland, 2000, s. 367). Mediatutkimuksessa uutisten tunteellistuminen liitetään usein tabloidisaatioon. Tabloidisaatio tarkoittaa ilmiötä, jossa median sisältöä alkaa hallita perinteisten uutisaiheiden sijaan viihteellisemmät sisällöt: politiikan, yhteiskunnan ja talouteen liittyvien aiheiden sijasta huomiota saavat skandaalit, viihdemaailman tapahtumat sekä julkisuuden henkilöiden ja tavallisten ihmisten yksityiselämän asiat. Uutisten pääasiallisena tavoitteena on saada tunnereaktio aikaan katsojassa. (Sparks & Tulloch, 2000, s. 10–11; Smolej, 2011, s. 34.)

Väkivaltauutisoinnissa tunteisiin vetoavia sisältöjä voivat olla lukijassa tai kuuntelijassa järkytystä aiheuttavat kuvaukset tapahtumista. Kivivuori, Kemppi ja Smolej (2002) ovat tarkastelleet emotionaalisten sanojen ”raaka”, ”julma” ja ”veri” esiintymistä iltapäivälehtien väkivaltauutisten otsikoissa. Näitä sanoja esiintyi suhteellisen harvoin otsikoissa, mutta sanojen määrä kasvoi tasaisesti vuodesta 1980 vuoteen 2000 yhdessä rikosotsikoiden lisääntymisen kanssa. Saman ajanjakson aikana myös kuvien käyttö väkivalta-aiheisissa otsikoissa viisinkertaistui. (Mts. 53, 72–73.)

Ehkä huomattavin vaikutus rikosuutisten tunteellistumisessa on uhrin näkyvyyden lisääntyminen. Mervi Pantti (2005, s. 369) esittää tutkimuksensa empiiristen tulosten perusteella, että rikosuutisoinnissa on 2000-luvulla lisääntynyt rikosten uhrien läheisten surun esittäminen. Myös kouluväkivallan osalta on havaittu, että rikoksen uhrin omaiset, erityisesti vanhemmat, toimivat usein uutisten tietolähteenä. Uhrin omaiset kertovat usein tapahtumien herättämistä tunteista sen sijaan, että he kertoisivat tapahtumien kulusta. Omaisten käyttäminen uutisten pääasiallisena lähteenä johtaakin siihen, että tunteellinen reaktio ohittaa tärkeydessään muun informaation. Tämänkaltaiset uutiset samaistavat lukijan uhrin tilanteeseen, mutta laajempi käsitys rikoksen taustalla olevista tekijöistä jää puuttumaan. (Kupchik & Bracy, 2009, 149–150.)

Mirka Smolej (2010) on tutkinut Christien (1986) ideaaliuhri-käsitteen avulla uhrien esittämistä Poliisi-TV:n jaksoissa. Christien viattoman ja haavoittuvan uhrin sijaan Poliisi-TV:n tyypillinen uhri on keskiluokkainen, keski-ikäinen, taloudellisesti hyvin toimeentuleva isä tai äiti. Jaksoissa korostuu katsojan samaistuminen uhriin: rikos olisi voinut tapahtua kenelle tahansa yhteiskunnan jäsenelle. Emotionaalisenä keinona uhrin esitetään osana perhettä; ohjelman taustalla kuvataan esimerkiksi perheen lemmikkieläimiä ja yhteisiä ruokailuhetkiä. (Smolej, 2010, s. 80–81.)

Emotionaaliseen näkökulmaan vaikuttaa moni seikka. Esimerkiksi lehden muoto, rakenne, tyyli ja ideologia vaikuttavat siihen kehystetäänkö uutinen rationaalisesti vai emotionaalisesti. Emotionaalinen reaktio saatetaan myös saada vaikuttamaan rationaaliselta reaktiolta tapahtumiin. Populäärijournalismissa käytetään tyypillisesti enemmän emotiodiskurssia. (Adorjan, 2011, s. 171, 190.) Aikaisemmassa tutkimuksessa on havaittu esimerkiksi, että saman aiheen uutisoinnissa iltapäivälehti tuo esiin enemmän yksittäisten ihmisten surua, kun taas päivälehti yhteistä menetystä ja teon vaikutusta sosiaaliselle vakaudelle (Pantti, 2005, s. 369).

Myös kuva ideaaliuhrista vaikuttaa vaihtelevan ajassa, kulttuureittain ja ihmisten kesken. Smolej (2010, s. 82) havaitsi tutkimuksessaan, että suomalaisen Poliisi-TV:n rikoskuvauksissa puuttui lapsiuhrit täysin. Suomalaiseen rikosuutisointiin onkin

vaikuttanut Jokelan kouluammuskelun uutisoinnin synnyttämä kritiikki median edustajia kohtaan. Jokelan kouluammuskelun jälkeen tiedotusvälineitä syytettiin sokissa olevien uhrien ja heidän omaisten suostuttelusta haastatteluihin. Kauhajoen kouluammuskelun uutisoinnissa media suhtautuikin varovaisemmin uhreihin ja heidän läheisiin. Lisäksi viranomaisten aktiivinen tiedottaminen ja uhrien suojeleminen jätti lehdistölle vain niukasti mahdollisuuksia saada uhrien kokemuksia tai kuvallista materiaalia tapahtumista. Keskeiseksi uutisten aiheeksi nousikin tästä syystä rikoksentekijä. (Raittila, Haara, Kangasluoma, Koljonen, Kumpu & Väliverronen, 2009, s. 112, 114–115.)

2.2.3 MEDIAN KUVA NUORESTA RIKOKSENTEKIJÄSTÄ

Eräs tunteisiin vetoava keino on kehystää rikoksentekijä uutisessa joko uhriksi tai paatuneeksi rikolliseksi. Tämä kehystämisen tapa vaikuttaa ratkaisevasti siihen, miten rikoksen uhriin suhtaudutaan. (Adorjan, 2011, s. 190.) Rikoksentekijä voidaan kehystää esimerkiksi rikolliseksi, uhriksi, sankariksi ja tavalliseksi nuoreksi. Tämänkaltaiset roolit eivät ole toisiaan poissulkevia ja uutisissa saatetaan käyttää niitä päällekkäin (Raittila ym., 2009, s. 53).

Usein rikosuutisoinnin välittämät viestit saattavatkin olla keskenään ristiriitaisia. Aaron Kupchik ja Nicole Bracy (2009) ovat tutkineet yhdysvaltalaislehdistön kouluväkivallan uutisointia. Heidän mukaansa rikoksentekijän kuvaaminen tavalliseksi nuoreksi välittää viestin siitä, että kouluväkivaltaa voi tapahtua kaikkialla ja sen ennaltaehkäisy on mahdotonta. Toisaalta artikkeleissa usein käsitellään, miten koulu on epäonnistunut havaitsemaan varoitusmerkit oppilaan väkivaltaisesta käyttäytymisestä. (Kupchik & Bracy, 2009, s. 150.) Rikosuutisissa tyypillisesti vuorottelevat syyllisen etsiminen tapahtumiin ja rikoksen odottamattomuuden korostaminen.

Felipe Estrada (2004) on tutkinut eri puoluekantaan edustavien ruotsalaislehtien pääkirjoituksia nuorisoriikollisuudesta 1970–2000 luvuilla. Tutkimuksen empiirisen aineiston perustella käy ilmi, että eri lehtien välillä sekä yleisesti eri vuosikymmeninä on eroja suhtautumisessa nuorisoriikollisuuteen. Konservatiivisessa lehdistössä nuori rikoksentekijä kuvataan tyypillisemmin paatuneeksi rikolliseksi, kun taas

sosiaalidemokraattisemmat lehdet korostavat tekijän huono-osaista taustaa ja heikompia lähtökohtia. Ajallisena muutoksena havaittiin, että 1990-luvulla yleistyi näkemys nuoresta paatuneena rikollisena, samanaikaisesti kuin väkivaltarikokset alkoivat saada enemmän huomiota pääkirjoituksissa muiden rikosten sijaan. Sosiaalidemokraattiset ja liberaalit lehdet siirtyivät tänä aikana lähemmäs konservatiivisten lehtien näkemystä rikoksen taustalla olevista syistä. Rikoksen taustalla nähtiin olevan sosiaalisten tekijöiden sijaan yksilötason syyt ja rikoksentekijää kuvattiin harvemmin uhrina. (Estrada, 2004, s. 428–429, 431, 433.)

Rikosuutisten lisäksi myös viranomaisasiakirjoissa on havaittu samankaltainen muutos nuorten rikoksentekijöiden kuvauksissa. Elina Pekkarinen (2010) on tutkinut väitöskirjassaan *Stadilaispojat, rikokset ja lastensuojelu* tapaustutkimuksen keinoin sosiaalityön asiakirjoista ilmeneviä rikoksiin syyllistyneiden lasten positioita eri vuosikymmeninä. Tutkimuksen empiirisestä aineistosta käy ilmi, että 1940-luvulla rikoskäyttäytymisen nähtiin olevan lähtöisin yksilötason ominaisuuksista ja yhteiskuntaa tuli suojella tällaiselta nuorelta. 1960–1980-luvuilla lapsi määrittyi suojelun kohteeksi ja sosiaalityön tehtävänä nähtiin olevan auttaa tätä lasta. 1990-luvulla ja 2000-luvulle tultaessa nuori nähtiin olevan taas ensisijaisesti vaaraksi yhteisölle. (Pekkarinen, 2010, s. 179.)

Aikaisemman tutkimuskirjallisuuden pohjalta rikosuutisoinnin emotionaalisiksi sisällöiksi voi laskea tiettyjen väkivallan vakavuutta kuvaavien sanojen käyttö, visuaaliset sisällöt, tapahtuman todistajien tai muiden tavallisten ihmisten kokemusten jakaminen, uhrin näkyvyys ja rikoksentekijän kehystäminen. Yllä käsitellyistä tutkimuksista ilmenee, että emotionaalisten sisältöjen käyttö on lisääntynyt 1990-luvun lopulta 2000-luvulle siirryttäessä. Kuitenkaan 2010-luvulla aihetta ei ole juurikaan tutkittu. Saatavilla ei olekaan tietoa siitä, miten nuorten rikosuutisointi on kehittynyt määrällisesti ja laadullisesti. Seuraavaksi esittelen tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset, joilla pyrin vastaamaan tähän tutkimusaukkoon.

2.2.4 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Kriminologisen mediatutkimuksen voi tutkimuskohteen perusteella jakaa sisällön, sisällöntuotannon ja kulutuksen tai mediasisällön vaikutuksen tutkimiseen (Greer, 2013, s. 144). Tässä tutkielmassa keskityn mediasisällön, eli rikosuutisten tutkimiseen. Aikaisemmassa tutkimuksessa on todettu väkivaltautisoinnin lisääntyneen voimakkaasti 1980-luvun ja 1990-luvun välillä mutta 2000-luvun vaihteessa kasvu näyttää pysähtyneen (Kivivuori ym., 2002, s. 82). Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten nuoriin liittyvä väkivaltautisointi on kehittynyt 2010-luvulla.

Tutkimus tarkastelee nuoriin liittyvän väkivaltautisoinnin laadullista ja määrällistä kehitystä vuosien 2012–2019 välisenä aikana. Tarkemmat tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miten nuoriin liittyvä väkivaltautisointi on kehittynyt vuosina 2012–2019?
2. Miten väkivaltautisoinnin kehitys suhteutuu poliisille ilmoitetun väkivallan kehitykseen?
3. Millainen on ideaaliuhri ja ideaalitekijä henkirikosuutisoinnin perusteella?

3 Aineisto ja menetelmät

3.1 Aineisto

Tutkimuksen aineistona ovat vuosina 2012, 2016 ja 2019 Iltasanomissa julkaistut väkivalta uutiset, joissa rikoksentehtyjä tai uhri on nuori henkilö. Iltapäivälehti valikoitui tutkimusaiheeksi sen ominaispiirteiden vuoksi. Aikaisemmassa suomalaisessa tutkimuksissa on havaittu, että populaari- ja eliittijournalismi eroavat merkittävästi siitä, kuinka paljon ja miten ne uutisoivat väkivalta-aiheista. Eliittijournalismin antama kuva rikollisuuden määrästä vastaa paremmin tosiasiallista kuvaa rikollisuudesta, kun taas populaarijournalismissa korostuu voimakkaammin poikkeukselliset ja törkeät väkivaltarikokset. On kuitenkin huomioitavaa, että Suomessa iltapäivälehdistönkään rikosuutisointi ei ole yhtä sensaatiohakuista kuin sen sisarlehtien Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa. (Kivivuori ym., 2002, s. 50; Smolej, 2011, s. 50.) Iltasanomat valikoitui tutkimuskohteeksi, koska verrattuna muihin mediasivustoihin sen verkkosivut tavoittavat eniten suomalaisia käyttäjiä (FIAM Viitattu 11.2.2020).

Tutkimuksen aineistona piti alun perin käyttää iltapäivälehtien verkko- ja mobiiliuutisoitinta, koska televisio- ja radiouutisten lisäksi sanomalehtien- ja iltapäivälehtien verkko- ja mobiiliversiot toimivat keskeisimpinä kansalaisten rikostiedon lähteinä (Näsi ym., 2018). Kuitenkin kiinnostus nuorten väkivaltaan liittyvän uutisoinnin määrällisestä kehityksestä asetti haasteen aineistolle. Verkkouutisten osalta olisi ollut vaikea arvioida heijastelevatko ajalliset muutokset rikosuutisoinnin määrässä todellista väkivalta uutisten lisääntymistä vai kokonaismääräisesti verkossa ilmestyvän uutismateriaalin kasvua. Tässä tutkimuksessa jokainen julkaistu lehti toimiikin määrällisen trendin laskentayksikkönä.

Verkkouutisointi aineistona olisi asettanut haasteen myös tutkimuksen validiteetille. Uutissivustojen hakukoneiden puutteellisuus olisi vaikeuttanut nuoriin liittyvän rikosuutisoinnin löytämistä, koska nuoriin rikoksentehtijöihin voi viitata monella tavalla, esimerkiksi kertomalla uutisessa tarkan iän, tai esimerkiksi käyttämällä sanaa teini tai nuori. Suoritin testihakuja Iltasanomien uutisarkistossa ja totesin, että hakukomennusten alkeellisuus olisi mahdollisesti jättänyt aineiston ulkopuolelle nuoriin liittyviä uutisia. Tutkimuksen aineisto olisi tältä osin jäänyt puutteelliseksi.

3.1.1 AINEISTON RAJAUS

Tutkielman aineisto koostuu 371 nuorten väkivaltarikoksiin liittyvästä uutisesta, jotka on julkaistu Iltasanomien painetussa lehdessä Tänään- ja Suomi-osioissa vuosina 2012, 2016 ja 2019. Uutisista 211 koski tapausta, jossa rikoksentekijä on nuori ja 160 tapausta, jossa rikoksen uhri on nuori ja rikoksentekijä aikuinen. Uutiset poimittiin Iltasanomien verkkosivuilta löytyvistä näköislehdistä. Aineiston rajaamiseen käytettiin kahta kriteeriä: väkivallan tyyppiä sekä rikoksentekijän tai uhrin ikää.

Väkivaltatyyppien koodaamiseen käytettiin Kivivuoren ym. (2002) väkivaltauutisoinnin sisällönanalyysin standarditutkimusmallia. Aineistoon valikoituivat väkivaltauutiset, joiden otsikosta tai uutisen ensimmäisestä lauseesta kävi ilmi, että kyseessä on tahallinen, Suomessa tapahtunut väkivallan teko, jossa rikoksentekijä tai uhri on nuori. Rajauksen ulkopuolelle jäivät esimerkiksi fiktiivinen väkivalta ja onnettomuudet (ks. Kivivuori ym., 2002, s. 19, 23). Kun uutisen otsikosta tai ensimmäisestä lauseesta selvisi, että kyseessä on tahallinen, Suomessa tapahtunut väkivaltarikos, luin uutisen läpi ja tarkastin sen ikämaininnat.

Tässä tutkielmassa nuoren tarkka ikä vastaa nuoren rikoksentekijän määritelmää, eli rikoksen tekoaikana 15–20-vuotiasta henkilöä (Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä 633/2010). Tutkielman näkökulmana niin sanottu ”kadunkulkijan” näkökulma (Ks. Kivivuori ym., 2002, s. 27). Tällä tarkoitan sitä, että aineistoa rajatessa on huomioitu, millainen mielikuva uutisen perusteella lukijalle jää nuoriin liittyvästä väkivallasta. Tämän vuoksi päätin sisällyttää aineistoon tarkan ikämaininnan lisäksi uutiset, joissa rikoksentekijään viitataan sanoilla *teini* tai *nuori*. Harrikari (2008, s. 187) on tutkimuksessaan havainnut, että nuorten rikosuutisoinnissa tyypillisesti teini-ikäisiin rikoksentekijöihin viitataan heidän tarkalla iällään, kun taas 18–20-vuotiaisiin viitataan termillä *nuori*. Voikin olettaa, että tehty aineistorajaus tavoittaa hyvin kohderyhmää (15–20-vuotiaita) koskevan rikosuutisoinnin.

3.1.2 VERTAILTAVA AINEISTO

Tutkielman aineistoa verrattiin kontrollitilastoon, eli poliisin tietoon tulleeseen rikollisuuteen. Vertailun tavoitteena on saada tietoa, miten rikosuutisoinnin kehitys vastaa poliisille ilmoitetun rikollisuuden kehitystä. Toisena vaihtoehtona olisi ollut hyödyntää kansallisen nuorisoriikollisuuskyselyn (NRK) tuloksia.

Nuorisoriikollisuuskysely kerää säännöllisesti tietoa suomalaisten 15–16-vuotiaiden nuorten rikoskäyttäytymisestä (Näsi, 2016). Päädyin vertaamaan aineistoa poliisin tietoon tulleeseen rikollisuuteen, koska se mahdollisti vertailtavan aineiston rajaamisen tarkan iän mukaan ja ottamaan mukaan myös vanhempien nuorten rikosepäilyt.

Vertailtava aineisto on poimittu Tilastokeskuksen rikos- ja pakkokeinotilastosta. Tilasto koskee selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäiltyjä ja aineisto rajattiin tapahtumavuoden, epäillyn iän ja rikosnimikkeen mukaan. Rikosnimikkeistä tarkasteluun valikoituivat seuraavat muuttujat:

Väkivaltarikokset: henkeen- ja terveyteen kohdistuneet rikokset, ryöstörikokset ja raiskausrikokset

Henkirikokset: tappo, murha, surma

Pahoinpitelyt: pahoinpitely, törkeä pahoinpitely, lievä pahoinpitely

Raiskausrikokset: raiskaus, törkeä raiskaus

Aineiston analyysissä epäiltyjen määrät suhteutettiin ikäryhmän 1000, 10000 tai 100 000 henkilöä kohden.

Poliisin tietojärjestelmään pohjautuvassa tilastotiedossa tulee aina huomioida piilorikollisuus ja poliisin kontrollissa tapahtuneet muutokset. Nämä ovat merkittäviä tekijöitä etenkin, kun tarkastellaan lievemmän väkivallan muotoja (Kivivuori ym., 2018, s. 79; Kivivuori ym., 2002, s. 20). Palaan tähän asiaan tarkemmin tutkimuksen rajoitukset-luvussa.

Tarkastelen tutkimuksen aineistoa faktanäkökulmasta käsin. Alasuutarin (2011) mukaan tutkimuksessa, jossa käytetään faktanäkökulmaa, tehdään ero todellisen maailman ja siitä esitettyjen näkemysten välille. Faktanäkökulmassa tutkimuksen aineiston ajatellaan heijastavan todellisuutta, ja tutkija pyrkii tavoittamaan tämän mahdollisimman kattavasti aineiston kautta. Faktanäkökulmassa onkin keskeistä varmistaa aineiston totuudenmukaisuus. (Alasuutari, 2011, s. 90, 95.) Vaikka poliisin tietoon tullut rikollisuus ei anna kuvaa tosiasiallisesta rikollisuudesta, syventää se väkivaltautisoinnin tulkintaa.

Vaikka lähestyn aineistoa faktanäkökulmasta, suhtaudun lähdekriittisesti aineistoon. Tiedostan, ettei poliisin tuottama tilasto anna tosiallista kuvaa rikollisuuden määrästä. Sama koskee myös rikosuutisia: vaikka rikosuutisointi perustuu todellisiin rikostapauksiin, en kritiikittömästi usko, että uutisoinnin antama kuva nuorisoriikollisuudesta vastaa todellisuutta, vaan uutisten julkaisuun vaikuttaa median omat sisäiset logiikkansa.

3.2 Menetelmät

Tutkimuksen aineiston analyysissä käytin sisällönanalyysia. Lisa Kort-Butlerin (2016, s. 2) mukaan mediakriminologiassa sisällönanalyysin tavoitteena on aineistoa luokitellen paljastaa ilmiön esiintyvyyttä tai sen kulttuurista kehystämistä mediassa. Tämän tutkimuksen tavoitteena on paljastaa näitä molempia. Apuna käytin monimenetelmällistä tutkimusotetta.

Monimenetelmällinen tutkimusote (*mixed methods*) tarkoittaa yksinkertaistettuna, että tutkimuksessa hyödynnetään vähintään yhtä laadullista ja yhtä määrällistä tutkimusmenetelmää (Eriksson & Koistinen, 2014, s. 9). Monimenetelmällinen tutkimus voi kuitenkin olla myös erilaisten paradigmojen, lähestymistapojen tai metodien yhdistämistä – keskeisenä piirteenä on, että tuloksissa nämä eri näkökulmat integroidaan yhteen (Tashakkori & Teddlie, 2016, s. 6; Seppänen-Järvelä, Åkerblad & Haapakoski, 2019, s. 332). Tutkijat ovat myös kritisoineet sitä, onko pelkästään erilaisia tutkimusmetodeja hyödyntävä tutkimus oikeasti monimenetelmällistä tutkimusta vai

pitääkö monimenetelmällisessä tutkimuksessa aina käyttää laadullista ja määrällistä aineistoa (Tashakkori & Teddlie, 2016, s. 8).

Tässä tutkimuksessa monimenetelmällisyys tarkoittaa ennen kaikkea erilaisten analyysimenetelmien ja lähestymistapojen hyödyntämistä. Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymyksiin yksi (*miten nuoriin liittyvä väkivaltauutisointi on kehittynyt vuosina 2012–2019*) ja kaksi (*miten väkivaltauutisoinnin kehitys suhteutuu poliisille ilmoitetun väkivallan kehitykseen*) käytin määrällistä sisällön erittelyä ja tutkimuskysymykseen kolme (*millainen on ideaaliuhri ja ideaalitekijä henkirikosuutisoinnin perusteella*) laadullista sisällönanalyysia. Esittelen seuraavaksi nämä menetelmät tarkemmin.

3.2.1 SISÄLLÖN ERITTELY

Yksinkertaistettuna sisällön erittelyn (*quantitative content analysis*) tavoitteena on selvittää mitä tai miten jostakin asiasta on kirjoitettu tai puhuttu koodaamalla sanoja merkittäviin kategorioihin (Eskola & Suoranta, 1998, s. 185; Kort-Butler 2016, s. 4). Sisällön erittely eroaa laadullisesta sisällönanalyysista siten, että luokittelu pyritään tekemään niin, että siihen liittyy mahdollisimman vähän tulkintaa. Usein sisällön erittelyn koodausohje perustuu aikaisemmalle tiedonkeruulle tai vakiintuneelle teoreettiselle luokittelulle. (Drisko & Machi, 2015, s. 2.)

Tässä tutkimuksessa käytin väkivaltatyypin koodaamiseen Kivivuoren ja kumppaneiden sisällönanalyysin standarditutkimusmallia (2002). Alla on esitetty koodausohjeen väkivaltatyypit ja esimerkkiuutisen otsikko jokaisesta kategoriasta:

1. Yleinen väkivalta

Murhasta syytetty: "homma riistäytyi käsistä" (IS 3.1.2012)

2. Väkivallalla uhkaaminen

Koulu-uhkaaja vangittiin Kotkassa (IS 8.9.2012)

3. Raiskaus

20-vuotias mies otettiin kiinni Vierumäen raiskauksesta epäiltynä (IS 11.7.2019)

4. Ryöstö

Ryöstön uhriksi koulumatkalla (IS 26.4.2012)

5. Kiusaaminen tai häirintä

Kiusattu antoi anteeksi (17.8.2016)

Alkuperäiseen luokitteluun kuului myös tuhopoltto, mutta tätä aihetta käsitteleviä uutisia ei esiintynyt aineistossa. Mikäli uutinen sisälsi useampia väkivaltatyyppejä, koodasin sen pienimmän arvon mukaan. Eli jos uutisessa käsiteltiin sekä fyysistä väkivaltaa että kiusaamista, uutinen koodattiin väkivallan mukaan. (Ks. Kivivuori ym., 2002.)

Tämän jälkeen koodasin rikoksen teonpiirteen tarkemmin. Teonpiirteiden luokkia muodostui yhteensä kahdeksan: pahoinpitely, ryöstö, raiskaus tai muu seksuaalirikos, henkirikos, seksuaalinen ahdistelu tai häirintä, vapaudenriisto, muu häirintä ja kiusaaminen sekä tapon yritys. Taustatiedoksi koodattiin tapahtuma-aika, tapahtumapaikka sekä tekijän ja uhrin sukupuoli ja uhrin ikä. Taulukossa 1 on kuvattu tarkempi aineiston koodausrunko. Uutiset, joissa oli nuori uhri ja yli 20-vuotias rikosentekijä, ei koodattu tekijän tai uhrin ikää ja sukupuolta.

Taulukko 1. Aineiston koodausrunko

Väkivaltatyyppi	1= yleinen väkivalta 2=raiskaus, 4=ryöstö, 5=kiusaaminen/häirintä
Teonpiirre	1=pahoinpitely, 2=ryöstö, 3=raiskaus,4=henkirikos, 5=seksuaalinen ahdistelu, 6=vapaudenriisto, 7=kiusaaminen, 8=tapon yritys
Sukupuoli	0=ei mainintaa, 1=mies, 2=nainen
Tapahtumapaikka	0=ei mainintaa, 1=yksityisasunto, 2= ravintola, 3=koulu, 4=julkinen tila, 5= työpaikka, 6=liikenneväline, 7=muu, 8=Internet
Uhrin ikä	0=ei mainintaa 1=toinen nuori 2= aikuinen
Uhrin sukupuoli	0=ei mainintaa, 1=mies, 2=nainen,
Kuva	0=ei kuvaa, 1=tekijä 2= uhri, 3=tapahtumapaikka, 4= muu
Emotionaalinen sanasto	1 = raaka, 2= julma, 3 = veri,4= kauhu, 5=silmitön,6=nöyryyttävä

Uutisten emotionaalista sisältöä on mitattu Kivivuoren ja kumppaneiden (2002) tapaan tietyillä väkivallan vakavuutta korostavilla sanoilla. Kivivuoren ym. (2002, s. 72) alkuperäisessä luokittelussa näitä olivat raaka, julma ja veri, mutta lisäksi luokitteluun myös termit silmitön ja nöyryyttävä. Tämä lisäksi tapahtui aineiston luokittelussa, kun

huomasin, että näitä sanoja käytetään samankaltaisissa yhteyksissä kuin Kivivuoren ja kumppaneiden käyttämiä sanoja. Alkuperäinen luokittelu viittaa vahvasti pahoinpitelyyn ja henkirikoksiin, kun taas sanaa nöyryyttävä käytettiin etenkin seksuaalirikosten kohdalla. Kaikki uutisten yhteydessä olevat kuvat koodattiin aineistoon.

Yksi väkivaltautinen muodostaa aineistossa yhden havaintoyksikön. Vertailin eri vuosien rikosuutisointia keskenään tarkastellen sekä absoluuttisia lukuja että suhteellisia osuuksia. Väkivaltautisia tarkasteltiin suhteessa 100 ilmestymiskertaa kohden tai vertailemalla tiettyjen havaintojen osuutta aineistossa.

En ole ottanut analyysissä huomioon yksittäisten, suurta huomiota saaneiden rikostapausten merkitystä aineistolle. Tämä tarkoittaa sitä, että samasta tapauksesta voi olla aineistossa useampi uutinen. Yksi tällainen tapaus on paljon huomiota saanut Hyvinkään ammuskelu vuonna 2012. Päädyin tähän ratkaisuun, koska näkökulmani rikosuutisointiin on lukijan näkökulma. On luultavaa, että lukijan rikoskäsitteeseen ei vaikuta niinkään se, onko kyseessä samat uutisaiheet vaan pikemminkin uutisten määrä ja niiden esitystapa.

3.2.2 SISÄLLÖNANALYYSI

Kolmatta tutkimuskysymystä, väkivaltautisten ideaalitekijöitä ja -uhreja, analysoin laadullisen sisällönanalyysin avulla. Sisällön erittelyssä aineistoa pyritään kvantifioimaan, kun taas laadullinen sisällönanalyysi on tekstianalyysi, jossa aineiston sisältö esitetään sanallisesti. Laadullisessa sisällönanalyysissä aineisto koodataan pelkistetyiksi ilmauksiksi, jonka jälkeen niistä rakennetaan erilaisia ala- ja yläluokkia, tavoitteena muodostaa kokoavia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 117, 119, 142.)

Laadullisessa tutkimuksessa kyseessä on harkinnanvarainen näyte. Tämä tarkoittaa, että laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena ei ole tehdä tilastollisia yleistyksiä vaan ymmärtää mahdollisimman syvällisesti jotakin ilmiötä tai tapahtumaa. Kyse ei ole siis

tilastollisesti satunnaisesta otannasta vaan harkitusta valinnasta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 98.)

Laadullista sisällönanalyysia varten poimin aineistosta kaikki henkirikollisuutta käsittelevät uutiset. Päädyin tähän rajaukseen kahdesta syystä. Ensinnäkin aikaisemman tutkimuksen perusteella rikosuutisoinnissa korostuu törkeä väkivalta ja erityisesti henkirikokset (Kivivuori ym., 2002; Harrikari, 2008; Syrjälä, 2006). Ennako-oletukseni oli, että valtaosa koko tutkielman aineistosta käsittelee henkirikollisuutta. Toisaalta henkirikoksia kuvataan myös laajemmin kuin muita rikosuutisia (Syrjälä 2006, s. 64). Tämä mahdollistaa laadullisesti rikkaamman aineiston. Aineiston rajauksessa jätin pois sellaiset lyhyet uutiset, jotka eivät sisältäneet kuvauksia rikoksentehtyjästä tai uhrista. Yhteensä tutkimuksen laadulliseen aineistoon kuului 48 uutista.

Aineiston analyysi noudattaa teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissa teoreettinen viitekehys ei määrittele tiukasti analyysirunkoa, vaan aineistoa lähdetään luokittelemaan aineistolähtöisesti ja vasta analyysin loppuvaiheessa se yhdistetään teoreettisiin käsitteisiin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 98–99). Lähdin aineistolähtöisesti liikkeelle tiivistäen aineistosta nousevia kuvauksia rikoksentehtyjistä ja uhreista. Tämän jälkeen luokittelin näitä ilmaisuja erilaisiin alaluokkiin. Viimeisessä vaiheessa yhdistin nämä aineistosta nousseet luokat Nils Christien ideaaliuhrin ja ideaalitekijän käsitteisiin ja käsitteiden kriteereihin. Analyysini muistuttaa induktiivista analyysia, jossa päättely tapahtuu yksityisestä yleiseen päin (Honkatukia, Kiilakoski & Suurpää, 2018, s. 359).

3.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tässä osiossa esittelen tutkimuksen luotettavuuteen liittyviä kysymyksiä, erityisesti sitä, miten luotettavuutta on pyritty parantamaan. Tutkimuksen rajoitukset on kootusti esitetty luvussa 5.5. Reliabiliteetilla tarkoitetaan yleisesti tutkimuksen toistettavuutta (Kivivuori ym., 2018, s. 105). Tämän tutkimuksen reliabiliteettia vahvistaa se, että määrällisen aineiston koodauksessa on käytetty vakiintunutta väkivaltautisoinnin koodausohjetta (Kivivuori ym., 2002). Aineiston keruu erosi Kivivuoren ym. (2002)

vain sen osalta, että aineistoon sisällytettiin uutiset, joissa oli maininta tekijän tai uhrin nuoresta iästä. Ikärajan osalta laadittiin systemaattiset koodausohjeet, jotta tutkimus on mahdollista toistaa samojen kriteerien mukaan.

Tutkimuksen validiteetin arvioinnissa tarkastellaan sitä, vastaavatko tutkimustulokset todellisuutta, eli tutkittua ilmiötä (Kivivuori ym., 2018, s. 104). Tutkimuksen validiteettia pyrin parantamaan käyttämällä erilaisia taulukoita ja kuvioita sekä selittämään kattavasti käytetyt analyysimenetelmät, kuvaamaan päättelyn etenemistä ja tulkintojen syntyä. Näin lukija pystyy arvioimaan tutkimusta ja sen validiteettia (ks. mts. 105). Näillä metodologisilla menettelytavoilla olen pyrkinyt Clive Sealen (2007, s. 383) mukaisesti yhteiseen dialogiin tutkielman lukijan kanssa.

3.4 Tutkimuseettinen näkökulma

Tutkimuseettiseksi kysymyksiksi mielletään usein tutkittavien henkilöiden ihmisarvosta ja itsemääräämisoikeudesta huolehtiminen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019). Kuitenkin myös tutkimuksiin, joissa tiedonantajana ei ole ihmisiä, liittyy eettisiä kysymyksiä.

Hyvä tieteellinen käytäntö kuuluu kaikkiin tutkimuksiin. Tämän varmistamiseksi olen noudattanut huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja niiden arvioinnissa, käyttäen tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia menetelmiä. Olen myös huomionnut muiden tutkijoiden työn ja viitannut heidän julkaisuihinsa tarkkuuttaa vaativalla tavalla. Koko tutkimuksen teossa, suunnittelusta raportointiin asti, olen huolehtinut, että noudatan tieteelliselle tiedolle asetettuja vaatimuksia. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 6.)

Verkkoaineiston saatavuus ja helppo hyödyntäminen voivat pahimmassa tapauksessa johtaa eettisten kysymysten ohittamiseen. Verkkoaineiston eettisissä kysymyksissä korostuu erityisesti tiedon julkisuus ja lähdekriittisyys. (Turtiainen & Östman, 2013, luku 1.1.) Lehtiartikkelit ovat muihin verkkoaineistoihin, esimerkiksi keskustelupalstan kommentteihin, verrattuna hyvin julkinen sisältö (mt.). Vaikka uutiset ovat julkista

sisältöä, en aineistonkeruuvaiheessa kerännyt mitään yksilöiviä tunnistetietoja, esimerkiksi uutisissa esiintyneiden henkilöiden nimiä.

Verkkoaineiston lähdekriittisyys tarkoittaa sitä, että tutkija ymmärtää aineiston kontekstin ja verkkokulttuurin vaikutuksen aineistoon (Turtiainen & Östman, 2013, luku 1.1). Aineistoni muodostui verkossa julkaistuista näköislehdistä, jotka ovat julkaistu myös painettuna lehtenä. Tässä tutkimuksessa Internet toimiikin aineistonkeruun *välineenä*. Jos tutkimuksen aineisto olisi ilmestynyt vain verkossa, tulisi Internetin toimintalogiikkaa ja sen vaikutusta tutkimusaineistolle käsitellä tarkemmin (Turtiainen & Östman, 2013, luku 1.1).

Tutkimuksen aiheen valintaan liittyy aina eettisiä kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Valittu tutkimusaihe, nuoriin liittyvän väkivallan uutisointi, tuottaa tärkeää tietoa kriminologian tieteenalalle. Tutkimusaiheen valintaa harkitessani otin myös huomioon mahdolliset leimaavat vaikutukset. Kuitenkin tyypillisesti kriminologinen mediatutkimus tulee paljastaneeksi median tuottaman vinoutuneen kuvan rikollisuudesta. Tässä tutkimuksessa olenkin pyrkinyt neutraalisti kuvaamaan nuoriin liittyvää väkivaltauutisointia ja sen kehitystä.

4 Tulokset

Esittelen tässä luvussa aineiston analyysin tulokset. Tarkastelen ensin väkivaltauutisoinnin yleisiä piirteitä ja sen kehitystä vuosien 2012–2019 välisenä aikana. Käsittelen rinnakkain uutisia, joissa rikoksentekijä on 15–20-vuotias nuori ja uutisia, joissa uhri on nuori, mutta rikoksentekijä yli 20-vuotias aikuinen. Yleisen kehityksen jälkeen nostan esiin joitakin rikosuutisoinnin piirteitä: erityisesti kuvien ja emotionaalisten sanojen käyttöä. Tämän jälkeen vertaan nuoriin rikoksentekijöihin liittyvää väkivaltauutisointia poliisin kontrollitilastoon. Luvun lopuksi esittelen laadullisen osion tutkimustulokset.

4.1 Väkiältä rikosuutisissa

Koko aineiston suurimman väkivaltatyypin ryhmän muodostaa yleinen väkivalta (taulukko 2). Yleinen väkivalta pitää sisällään kaiken fyysisen väkivallan pahoinpitelyistä henkirikoksiin. Reilu 60 prosenttia kaikista uutisista koski näitä väkivaltatyyppejä. Toiseksi yleisin väkivaltatyyppi aineistossa on raiskaus. Näitä on reilu kolmannes uutisista.

Taulukko 2.

Koko aineiston uutiset väkivaltatyypin mukaan, absoluuttiset luvut

Yleinen väkivalta	228
Väkivallalla uhkaaminen	9
Raiskaus	89
Ryöstö	26
Kiusaaminen, häirintä	19
Yhteensä	371

Taulukossa 3 on esitetty kaikki vuosien 2012, 2016 ja 2019 väkivaltauutiset, joissa rikoksentekijä on nuori henkilö. Uutiset ovat jaettu teonpiirteen mukaan. Taulukosta huomataan, että valtaosa uutisista käsittelee henkirikoksia: kaikista uutisista näitä on reilu 40 prosenttia. Seuraavaksi yleisin teonpiirre on pahoinpitelyt. Pahoinpitelyt voivat tässä aineistossa tarkoittaa laajasti erilaisia tekoja lievemmistä huitaisuista tai lyönneistä aina vakavampiin väkivallanmuotoihin asti. Ryöstöjä ja tapon yrityksiä on molempia 11

prosenttia kaikista uutista, kun taas raiskaus, muu häirintä ja kiusaaminen sekä vapaudenriisto ovat suhteellisen harvinaisia teonpiirteitä väkivaltautisissa.

Taulukko 3.

Rikosuutiset teonpiirteen mukaan^a, %

	Väkivaltautiset (%)
Henkirikos	42,2
Pahoinpitely	18,0
Tapon yritys	11,8
Ryöstö	11,4
Raiskaus	7,6
Muu häirintä ja kiusaaminen	6,2
Vapaudenriisto	2,8
Yhteensä	100
(N)	(211)

^asis. uutiset, joissa rikoksesta epäilty on nuori henkilö

Taulukossa 4 on kuvattu teonpiirteen perusteella väkivaltautisia, joissa rikoksen uhri on nuori ja tekijä yli 20-vuotias aikuinen. Nyt havaitaan, että tyypillisin tekemuoto on raiskaus (43 %) kun taas henkirikoksia uutisissa on huomattavasti vähemmän verrattuna nuoriin rikosentekijöihin (18 %). Nuoria rikosentekijöitä käsittelevissä uutisissa ei esiinny yhtään seksuaalista häirintää, kun taas uhrien kohdalla näitä on 8 prosenttia uutisista, lähes yhtä paljon kuin pahoinpitelyitä.

Taulukko 4.

Rikosuutiset teonpiirteen mukaan^a, %

	Väkivaltautiset (%)
Raiskaus	43,8
Henkirikos	21,9
Tapon yritys	12,5
Pahoinpitely	8,8
Seksuaalinen häirintä	8,1
Muu häirintä ja kiusaaminen	3,1
Ryöstö	1,3
Vapaudenriisto	0,6
Yhteensä	100
(N)	160

^a sis. uutiset, joissa rikoksen uhri on nuori henkilö, tekijä aikuinen

4.1.1 NUORIA KOSKEVAN VÄKIVALTAUTISOINNIN KEHITYS 2012–2019

Seuraavaksi tarkastelen rikosuutisoinnin ajallista kehitystä. Väkivaltautisten absoluuttisista luvuista havaitaan, että nuoriin liittyvä väkivaltautisointi on vähentynyt lähes kaikissa teonpiirteissä vuosien 2012–2019 välisenä aikana (taulukko 5).

Poikkeuksena näistä ovat raiskaukset, muu häirintä ja kiusaaminen sekä vapaudenriisto, joihin liittyvä uutisointi lisääntyi etenkin vuonna 2016.

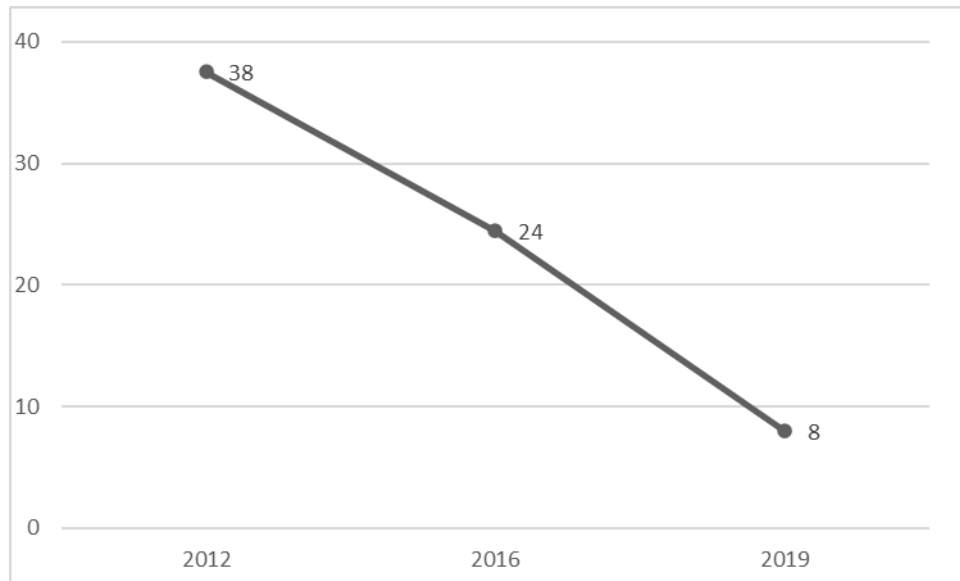
Taulukko 5.

Väkivaltautiset 2012–2019 teonpiirteen mukaan^a, absoluuttiset luvut

	2012	2016	2019	Yhteensä
Henkirikos	56	27	6	89
Pahoinpitely	21	14	3	38
Tapon yritys	21	2	2	25
Ryöstö	10	8	6	24
Raiskaus	1	10	5	16
Muu häirintä ja kiusaaminen	3	8	2	13
Vapaudenriisto	1	5	0	6
Yhteensä	113	74	24	211

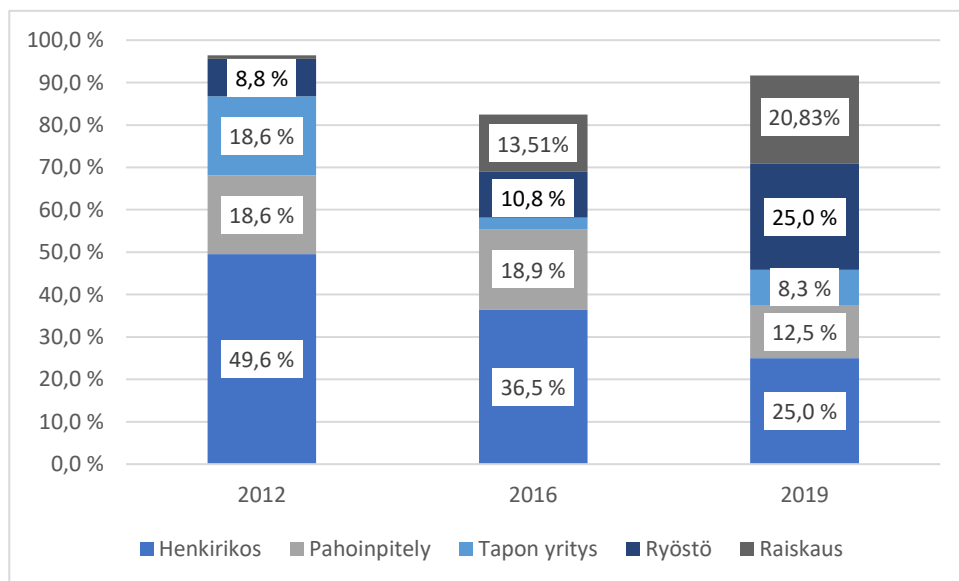
^asis. uutiset, joissa rikoksesta epäilty on nuori henkilö

Kun tarkastellaan kaikkia väkivaltautisia ja suhteutetaan uutisten määrä lehden 100 ilmestymiskertaa kohti, tehdään sama havainto: kokonaismääräisesti ja suhteellisesti nuoriin rikoksentekijöihin liittyvä väkivaltautisointi väheni koko tarkastelujakson ajan (kuvio 1). Vuonna 2012 Iltasanomien kaikista ilmestymiskerroista noin 38 prosenttia käsitteli nuoriin rikoksentekijöihin liittyviä väkivaltautisia, vuonna 2019 enää vain 8 prosenttia. Tässä tarkastelussa on kuitenkin huomioitava, että todellisuudessa uutiset eivät jakaudu tasaisesti eri ilmestymiskerroille, vaan yhdessä lehdessä on voinut olla useampi nuoriin liittyvää väkivaltautinen.

Kuvio 1. Väkivaltautiset, joissa nuori rikoksentekijä 100 ilmestymiskertaa kohti 2012–2019

Kun tarkastellaan viiden yleisimmän teonpiirteen osuutta eri vuosina, havaitaan että muutos ei ole ollut tasaista eri väkivallan teonpiirteissä (kuvio 2). Vuonna 2012 lähes puolet nuoriin rikoksentekijöihin liittyvistä uutisista koski henkirikoksia, kun vuonna 2019 enää neljannes. Vaikuttaa siltä, että vuosina 2016 ja 2019 uutisointi jakautui tasaisemmin eri tekemuotojen välille, vaikkakin raiskausten osuus uutisissa kasvoi. Vuonna 2012 vain alle prosentti nuoriin rikoksentekijöihin liittyvistä uutisista käsitteli raiskauksia, kun vuonna 2019 vastaava luku oli 20 prosenttia. Vuonna 2019 väkivaltautisissa yleistyi myös ryöstöjen osuus.

Kuvio 2. Nuoriin rikoksentekijöihin liittyvät väkivaltautiset viiden yleisimmän teonpiirteen mukaan 2012–2019, % väkivaltautisista

Nuoria väkivaltarikoksen uhreja käsittelevien uutisten määrässä ei ole havaittavissa yhtä voimakasta muutosta kuin nuorten rikosentekijöiden kohdalla (taulukko 6). Uutisten määrä väheni vuoden 2012 ja 2016 välillä, mutta vuonna 2019 uutisten määrä palasi lähelle vuoden 2012 tasoa. Rikosuutisointi on vähentynyt etenkin pahoinpitelyiden ja tapon yritysten osalta, kun taas henkirikosuutisointi on lisääntynyt maltillisesti. Kaikkina tarkastelujakson vuosina tyypillisin väkivallan teonpiirre on ollut raiskaus ja näiden uutisten määrä on pysynyt melko vakaana koko tarkastelujakson ajan.

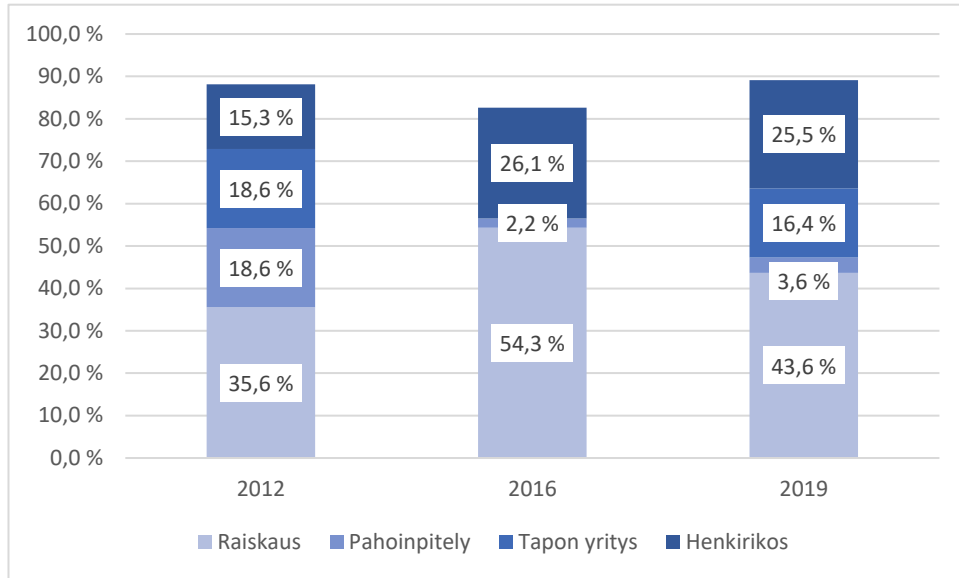
Taulukko 6.

Väkivaltauutiset 2012–2019 teonpiirteen mukaan ^a, absoluuttiset luvut

	2012	2016	2019	Yhteensä
Raiskaus	21	25	24	70
Pahoinpitely	11	1	2	14
Tapon yritys	11	0	9	20
Henkirikos	9	12	14	35
Seksuaalinen häirintä	4	4	5	13
Muu häirintä ja kiusaaminen	2	2	1	5
Vapaudenriisto	1	0	0	1
Ryöstö	0	2	0	2
Yhteensä	59	46	55	160

^a sis. uutiset, joissa rikoksen uhri on nuori henkilö, tekijä aikuinen

Muutokset teonpiirteissä korostuvat, kun tarkastellaan neljän yleisimmän väkivallan teonpiirteen suhteellista osuutta uutisissa eri vuosina (kuvio 3). Vuosina 2016 ja 2019 henkirikosten ja raiskausten osuus uutisoinnissa lisääntyi. Vuonna 2019 joka neljäs väkivaltauutinen käsitteli henkirikoksia, kun vuonna 2012 vastaava osuus oli 15 prosenttia. Vuoden 2016 väkivaltauutisoinnissa erityisesti raiskausten osuus yleistyi: reilu puolet kaikista nuoriin rikoksen uhreihin liittyvistä väkivaltauutisista käsitteli raiskauksia.

Kuvio 3. Nuoriin rikoksen uhreihin liittyvät väkivaltauutiset neljän yleisimmän teonpiirteen mukaan 2012–2019, % väkivaltauutisista

4.1.2 SUKUPUOLEN MAININTA VÄKIVALTAUUTISISSA

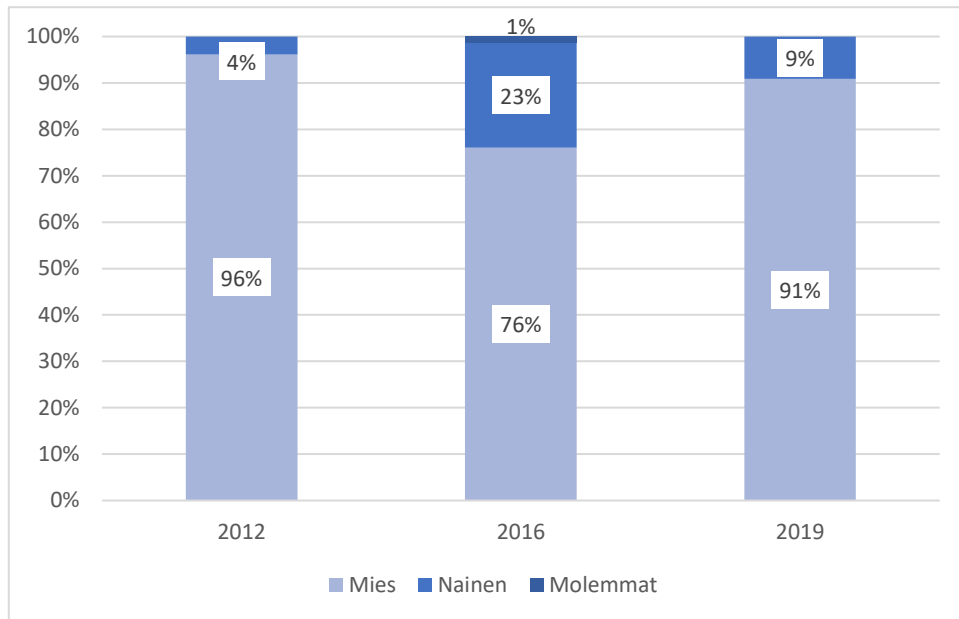
Suurin osa nuoren rikosentekijän sukupuolimaininnoista koskee poikia tai miehiä (taulukko 7). Miesten sukupuolimaininnat tosin vähenivät vuosien 2016 ja 2019 aikana, mutta tämä liittyy etenkin väkivaltauutisten kokonaismäärälliseen laskuun.

Taulukko 7.

Rikosentekijän sukupuolimaininnat 2012–2019, absoluuttiset luvut

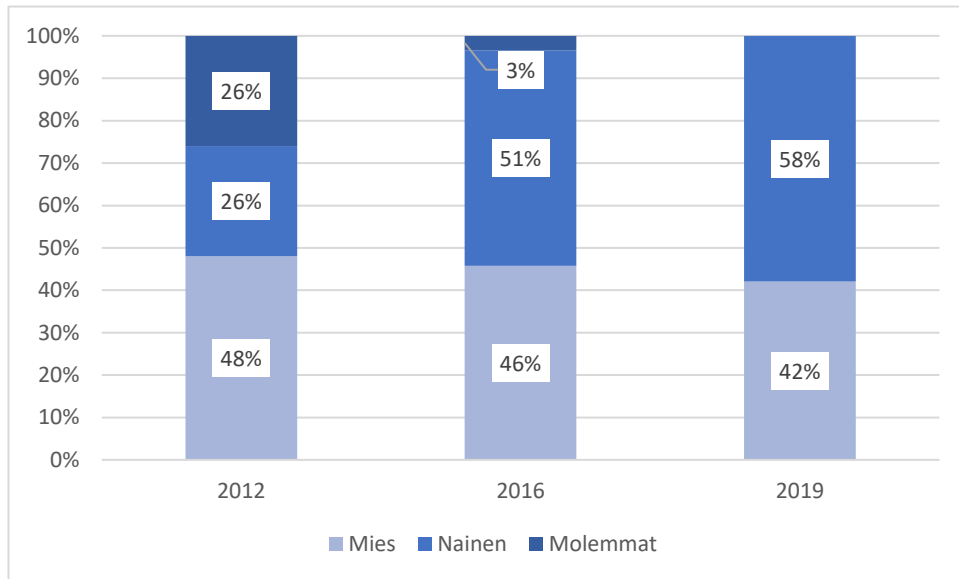
	2012	2016	2019
Mies	100	54	20
Nainen	4	16	2
Molemmat	0	1	0
Ei mainintaa	9	3	2
Yhteensä	113	74	24

Kun aineistosta poistetaan uutiset, joissa ei ole mainintaa tekijän sukupuolesta, havaitaan että vuonna 2012 jopa 96 prosenttia väkivallantekijän sukupuolimaininnoista koski poikia tai miehiä (kuviokuva 4). Vuonna 2016 naisten osuus sukupuolimaininnoista kasvoi 19 prosenttiyksikköä. Tämän jälkeen naisten osuus sukupuolimaininnoista väheni, mutta pysyi korkeammalla tasolla kuin vuonna 2012. Tyypillisin uutisoitu naisen tai tytön tekemä väkivallanmuoto on henkirikos, joita on reilu puolet kaikista uutisoiduista nuoren naisen tekemästä väkivallasta.

Kuvio 4. Rikoksenteijän sukupuolimaininnat väkivaltautisissa 2012–2019, % sukupuolimaininnoista

Kuviossa 5 on tiivistetty *nuorten rikoksenteijöiden* uhrien sukupuolimaininnat (kuvio 5). Vuonna 2012 26 prosenttia uhrien sukupuolimaininnoista koski naisia tai tyttöjä. Mainintoja oli yhtä paljon kuin tapauksia, joissa uhreina on sekä miehiä että naisia. Vuosien 2012 ja 2019 välillä naisten osuus sukupuolimaininnoista kasvoi 32 prosenttiyksikköä. Miesten osuus rikosuutisten uhreista on vähentynyt vuosien 2012–2019 aikana, mutta muutos on ollut melko maltillista. Erityisesti maininnat molemmista sukupuolista rikoksen uhreina vähenivät myöhempinä tarkasteluvuosina.

Kuvio 5. Nuoren rikosentekijän uhrien sukupuolimaininnat väkivaltautisissa 2012–2019, %
sukupuolimaininnoista

4.1.3 TAPAHTUMAPAikka

Yhteensä 191 uutisessa mainittiin väkivallan tapahtumapaikka. Tapahtumapaikkojen maininta on vähentynyt tasaisesti vuosien 2012–2019 välillä (taulukko 8), mutta tähän vaikuttaa erityisesti nuoriin liittyvän rikosuutisoinnin väheneminen. Tosin, kun tarkastellaan tapahtumapaikkamainintojen osuutta vuosittain, havaitaan että tapahtumapaikkojen maininta väheni myös suhteellisesti: vuonna 2012 tapahtumapaikka oli mainittu 97 prosentissa uutisista, kun vuonna 2019 vastaava luku oli 83 prosenttia. Vaikka tapahtumapaikkamaininnat ovat vähentyneet, on niiden esittäminen silti hyvin tyypillistä.

Taulukko 8.

Tapahtumapaikkamainintojen osuudet vuosina 2012 –2019 ^a, %

	2012	2016	2019
Yksityisasunto	25,5	29,5	40,0
Ravintola	10,0	0,0	0,0
Koulu	18,2	11,5	10,0
Julkinen kaupunkitila	36,4	34,4	20,0
Liikenneväline	3,6	4,9	5,0
Muu	5,5	18,0	15,0
Internet	0,9	1,6	10,0
Yhteensä	100	100	100
N	110	61	20

^asis. uutiset, joissa rikoksesta epäilty on nuori henkilö

Tyypillinen tapahtumapaikka on nuoria rikoksentekejiä käsittelevissä uutisissa julkinen kaupunkitila (34 %) ja yksityisasunto (28 %). Kun tarkastellaan tapahtumapaikkoja eri vuosina, havaitaan, että yksityisasunnoissa tapahtuneet väkivaltarikokset lisääntyivät vuosien 2012 ja 2019 välillä. Suhteutettuna kyseisen vuoden kaikkiin tapahtumapaikkamainintoihin, vuonna 2019 40 prosenttia väkivallasta tapahtui yksityisasunnoissa, kun vuonna 2012 vastaava luku oli 25 prosenttia (ks. taulukko 8). Kouluissa ja ravintoloissa tapahtuneet väkivallanteot harvinaistuivat tarkastelujakson aikana. Kun tarkastellaan prosenttiosuuksia, on kuitenkin huomioitava, että vuoden 2019 uutisten vähäinen kokonaismäärä korostaa tiettyjen tapahtumapaikkojen osuutta aineistossa.

Tietyt tapahtumapaikat korostuvat tiettyjen väkivallan teonpiirteiden yhteydessä. Aineiston uutisissa koulussa tapahtuneesta väkivallasta 72 prosenttia on joko pahoinpitelyitä tai tapon yrityksiä. Liikennevälineissä, kuten julkisissa kulkuneuvoissa tai autoissa tapahtuneista väkivallanteoista 75 prosenttia on ryöstöjä. Yksityisasunnoissa tapahtuu uutisten perusteella etenkin pahoinpitelyitä ja henkirikoksia.

Nuoria uhreja käsittelevistä uutisista 105 oli mainittu rikoksen tapahtumapaikka. Tapahtumapaikkojen mainintojen määrä on vähentynyt vuosien 2012–2019 välillä ja muutos säilyy, kun mainintojen määrä suhteutetaan kyseisenä vuonna ilmestyneiden nuorten väkivaltaa käsittelevien uutisten määrään. Vuonna 2012 86 prosenttia uutisista kertoi tapahtumapaikan, kun vuonna 2016 enää vain puolet uutisista. Vuonna 2019 tapahtumapaikkamainintojen osuus kasvoi, mutta jäi silti suhteellisen matalaksi (56 %).

Kun tarkastellaan tarkemmin tapahtumapaikkoja, havaitaan, että tyypillisin väkivallan tapahtumapaikka on nuoria uhreja käsittelevissä uutisissa julkinen kaupunkitila ja koulu. Nämä tapahtumapaikat muodostavat puolet kaikista uutisten tapahtumapaikkamaininnoista. Kun tarkastellaan tapahtumapaikkamainintoja eri vuosina, havaitaan että vuonna 2012 tapahtumapaikkamaininnat jakaantuivat melko tasaisesti koulun, julkisen kaupunkitilan ja muun tapahtumapaikan välille (taulukko 9). Aineistossa muita tapahtumapaikkoja ovat muun muassa luontomaiset alueet ja harrastustilat. Vuonna 2016 tyypillisin tapahtumapaikka oli julkinen kaupunkitila (56

%), kun taas vuonna 2019 puolet tapahtumapaikkamaininnoista käsittelivät koulua tai koulun välitöntä läheisyyttä. Valtaosa (96 %) kouluissa tapahtuneesta väkivallasta on tapon yrityksiä ja henkirikoksia. Vuonna 2019 koulun suurta osuutta tapahtumapaikkamaininnoissa selittääkin Kuopiossa tapahtunut, paljon huomiota saanut kouluhyökkäys.

Taulukko 9.

Tapahtumapaikkamainintojen osuudet vuosina 2012–2019^a, %

	2012	2016	2019
Yksityisasunto	15,7	34,8	12,9
Ravintola	2,0	0,0	0,0
Koulu	19,6	0,0	51,6
Julkinen kaupunkitila	19,6	56,5	25,8
Liikenneväline	15,7	0,0	0,0
Muu	19,6	8,7	3,2
Internet	7,8	0,0	6,5
Yhteensä	100,0	100,0	100,0
N	51	23	31

sis. sis. uutiset, joissa rikoksen uhri on nuori henkilö, tekijä aikuinen

Tyypillisin julkisessa kaupunkitilassa tapahtunut väkivalta on henkirikos (58 %) tai raiskaus (25 %) Erityisesti vuonna 2016 tapahtumapaikkamaininnoissa korostui raiskausten vaikutus.

4.1.4 EMOTIONAA LISET SISÄLLÖT

Nuoria koskevan rikosuutisoinnin emotionaalista sisältöä tutkittiin tarkastelemalla uutisten yhteydessä olevia kuvia sekä sisällön osalta tarkastelemalla tunteisiin vetoavia sanoja kuten raaka, julma, veri, silmitön ja nöyryyttävä. Esittelen seuraavaksi näitä erikseen.

Kuvat

Aineistossa mitattiin yhtenä emotionaalisenä sisältönä väkivaltautisten yhteydessä olevien kuvien määrää. Koko aineistossa kuvia oli yhteensä 300. Taulukossa 10 on esitetty sellaisten uutisten määrä, joiden yhteydessä on vähintään yksi kuva. Vuodesta 2012 lähtien kuvien määrä on vähentynyt samanaikaisesti väkivaltautisten kanssa.

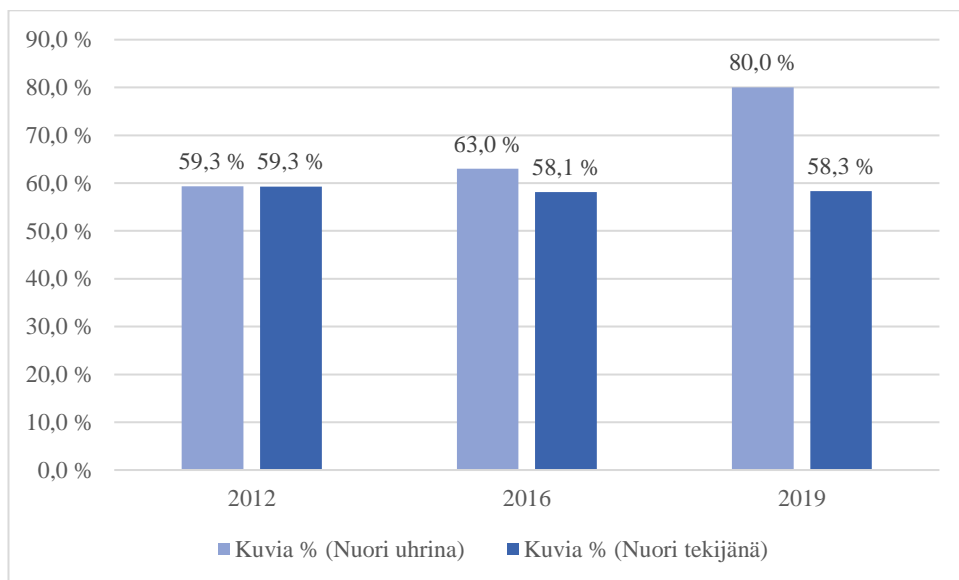
Taulukko 10.

Väkivaltauutiset, joiden yhteydessä vähintään yksi kuva 2012–2019, absoluuttiset luvut

	2012	2016	2019
Nuori tekijänä	67	43	14
Nuori uhrina ^a	35	29	44
Yhteensä	102	72	58

^aTekijä yli 20-vuotias

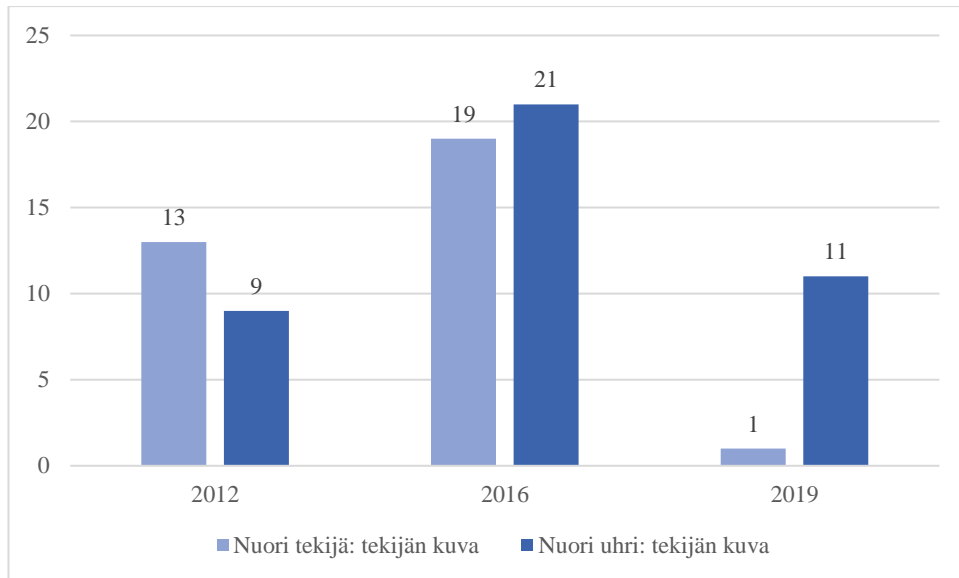
Kun tarkastellaan kuvien suhteellista osuutta uutisissa, havaitaan että todellisuudessa kuvien määrä uutisten yhteydessä on pysynyt hyvin vakaana vuosien 2012–2019 välisenä aikana (kuvio 6). Tämä koskee etenkin nuoreen rikoksentekijään liittyviä uutisia: koko tarkastelujakson ajan noin 60 prosenttia näistä uutisista sisälsi vähintään yhden kuvan. Nuorten uhrien uutisoinnissa taas kuvien suhteellinen osuus kasvoi erityisesti vuoden 2016 ja 2019 välisenä aikana. Eroa voi selittää tiettyjen väkivaltatekojen suurempi ja näyttävämpi uutisointi. Erityisesti henkirikosuutisoinnin yhteydessä käytetään tyypillisesti kuvia: tutkimuksen aineiston perusteella 79 prosenttia henkirikosuutisista sisälsi vähintään yhden kuvan, kun taas pahoinpitelyuutisista vain 32 prosenttia.

Kuvio 6. Väkivaltauutisen yhteydessä olevia kuvia, 2012 –2019, % väkivaltauutisista

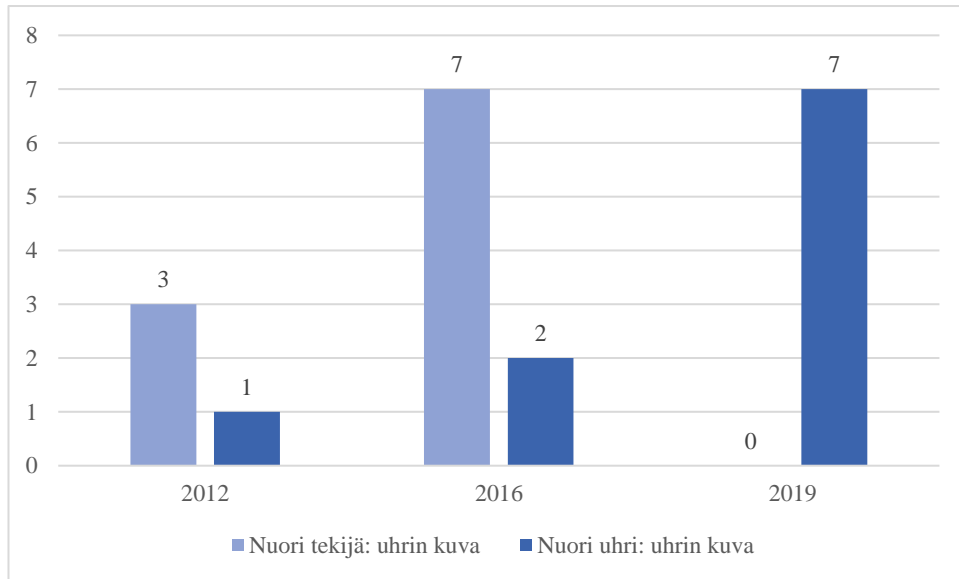
Valtaosa väkivaltauutisten kuvista esittää rikoksen tapahtumapaikkaa, piirroksia, karttoja tai rikoksen tekovälineitä. Erityisen tunteisiin vetoavia ovat kuvat, joissa esiintyy rikoksentekijä tai uhri. Kuviossa 7 on esitetty vuosilta 2012, 2016 ja 2019

rikoksen uhrien ja tekijöiden kuvien absoluuttiset määrät. Kuviosta havaitaan, että vuonna 2016 rikoksentekijän kuvat lisääntyivät huomattavasti sekä uutisissa, joissa on nuori rikoksentekijä että uutisissa, joissa nuori on uhri. Vuonna 2019 vain yhdessä nuorta rikoksentekijää käsittelevässä uutisessa esiintyi rikoksentekijän kuva, kun vuonna 2016 näitä oli 19.

Kuvio 7. Väkivaltautisen yhteydessä olevia epäillyn kuvia 2012–2019, absoluuttiset luvut

Uhrin kuvien osalta kehitys ei ole ollut yhtä systemaattista (kuvio 8). Vuonna 2012 vain kolmessa nuorta rikoksentekijää käsittelevässä ja yhdessä nuorta uhria käsittelevässä uutisessa esiintyi uhrin kuva. Vuoden 2012 jälkeen uhrin kuvien esittäminen on yleistynyt, mutta vuosien välillä on huomattavaa vaihtelua. Kaiken kaikkiaan uhrin kuvien esittäminen väkivaltautisten yhteydessä on erittäin harvinaista ja näin pienellä aineistolla on vaikea arvioida kuvien määrän kehitystä.

Kuvio 8. Väkivaltatautisen yhteydessä olevia uhrin kuvia 2012–2019, absoluuttiset luvut

Emotionaaliset sanat

Uutisten emotionaalista sisältöä mitattiin kuvien lisäksi laskemalla sanojen raaka, julma, veri, silmitön ja nöyryyttävä esiintymistä uutisissa. Uutisissa esiintyi verrattain vähän näitä sanoja. Taulukossa 11 on kuvattu sanojen käytön muutosta erottaen uutiset, joissa on nuori rikoksentekijä ja uutiset, joissa nuori on aikuisen tekemän rikoksen uhri. Emotionaalisten sanojen käyttö vähentyi merkittävästi vuosien 2012–2019 välisenä aikana, etenkin uutisissa, joissa rikoksentekijä on nuori henkilö. Myös nuorta uhria kuvaavissa uutisissa väheni emotionaalisten sanojen käyttö vuosien 2012 ja 2016 välisenä aikana.

Taulukko 11.

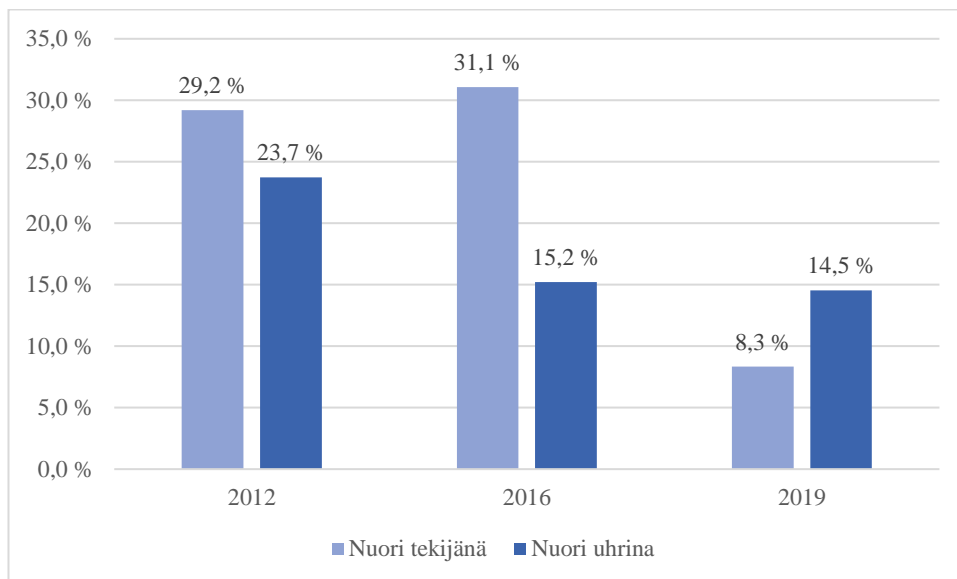
Emotionaaliset sanat vuosina 2012-2019, absoluuttiset luvut^a

	2012	2016	2019
Uutiset, joissa tekijä on nuori	33	23	2
Uutiset, joissa uhri on nuori	14	7	8
Yhteensä	47	30	10

^asis. uutiset, joissa vähintään yksi emotionaalinen sana

Kun tarkastellaan emotionaalisten sanojen suhteellista osuutta, havaitaan että vuonna 2016 nuorten rikoksentekijöiden uutisissa emotionaalisten sanojen osuus itseasiassa kasvoi muutaman prosenttiyksikön (kuvio 9). Vuonna 2019 kuitenkin vain enää 8 prosenttia uutista sisälsi emotionaalisia sanoja. Emotionaaliset sanat liittyvät vahvasti

henkirikosuutisointiin: koko aineiston emotionaalisista sanoista 67 prosenttia esiintyi henkirikosuutisissa.

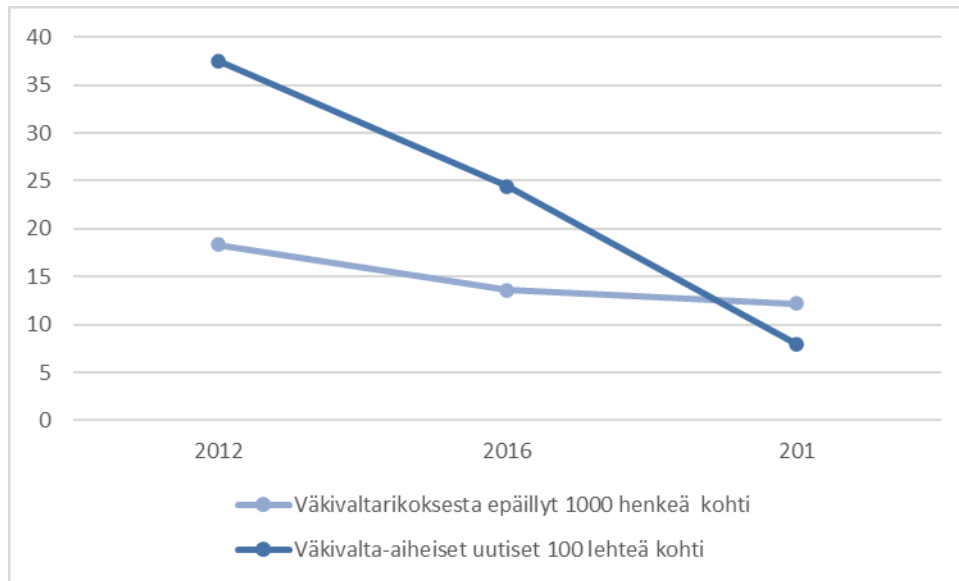

Kuvio 9. Emotionaalisia sanoja tai niiden johdannaisia 2012–2019, % väkivaltauutisista

4.2 Väkivaltauutiset ja poliisin tietoon tullut rikollisuus

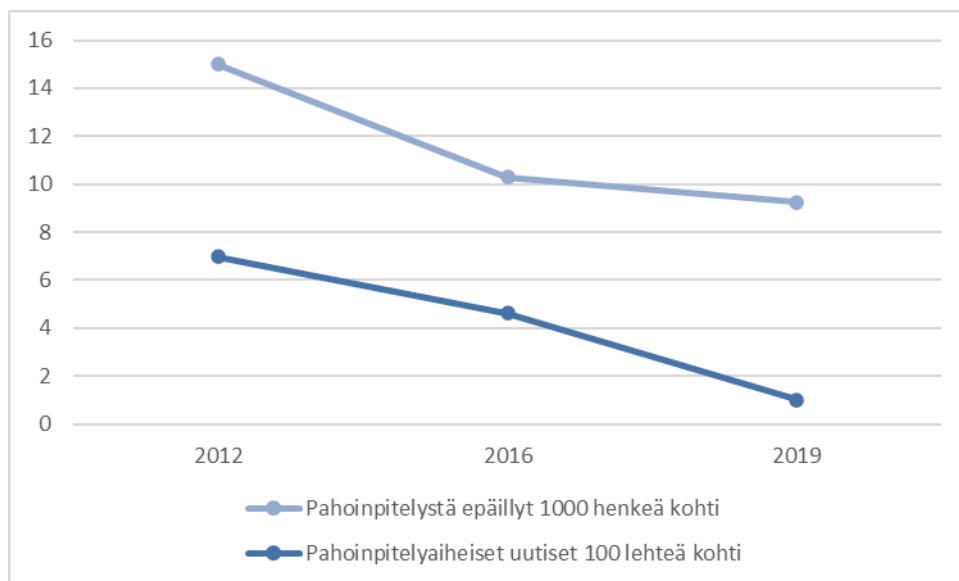
Tässä osiossa tarkastelen nuoriin rikosentekijöihin liittyvää väkivaltauutisointia ja vertaan sen kehitystä poliisin tietoon tulleeseen rikollisuuteen. Viittaan tässä osiossa väkivaltauutisilla *nuorten tekemän* väkivallan uutisointiin.

Vuosina 2012–2019 selvitettyihin väkivaltarikoksiin syylliseksi epäiltyjen nuorten määrä väheni. Myös väkivalta-aiheisten uutisten määrä väheni samalla ajanjaksolla, mutta muutos oli huomattavasti voimakkaampaa kuin poliisin tilastoissa (kuvio 10).

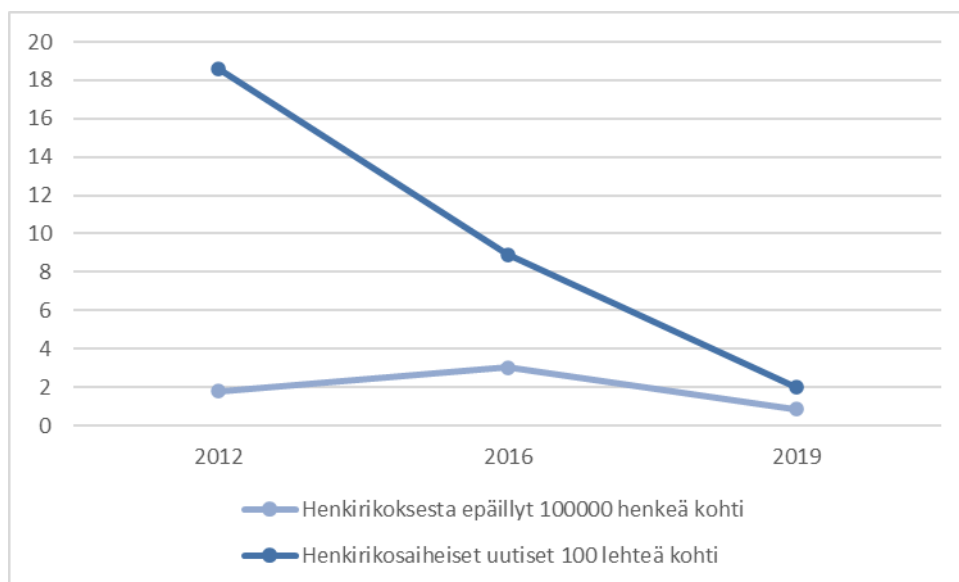
Kuvio 10. Rikoksesta epäiltyjä ikäryhmän 1000 henkeä kohti ja väkivalta-aiheisiä uutisia 100 ilmestymiskertaa kohti.

Pahoinpitelyjen osalta havaitaan samankaltainen kehitys (kuvio 11). Tarkastelujakson aikana pahoinpitelyrikoksiin epäiltyjen määrä väheni samanaikaisesti rikosuutisoinnin kanssa. Väkivaltautisoinnin väheneminen kiihtyi erityisesti vuoden 2016 jälkeen, kun taas poliisin tilastoissa pahoinpitelyiden väheneminen oli voimakkaampaa vuoden 2012 ja 2016 välillä. Kokonaisuudessaan uutisoinnin väheneminen ei ollut yhtä voimakasta kuin kaikkien väkivaltarikosten kohdalla.

Kuvio 11. Rikoksesta epäiltyjä ikäryhmän 1000 henkeä kohti ja pahoinpitelyaiheisiä uutisia 100 ilmestymiskertaa kohti.

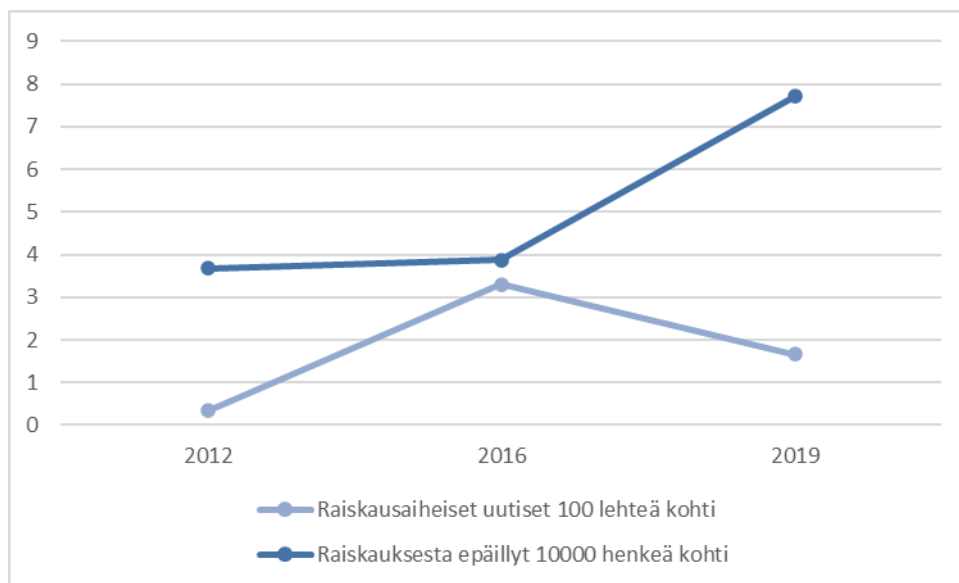
15–20-vuotiaiden nuorten tekemät henkirikokset ovat tosiasiallisesti hyvin harvinaisia. Vuosina 2012–2019 tällaisia tapauksia oli vuosittain alle kymmenen, poikkeuksena vuosi 2016, jolloin henkirikoksiin epäiltyjen määrä nousi (kuvio 12). Kun tarkastellaan henkirikosuutisoinnin kehitystä samalla ajanjaksolla, havaitaan, että uutisointi on vähentynyt hyvin jyrkästi. Tämä viittaa siihen, että vuonna 2012 henkirikoksiin kohdistunut huomio on ollut huomattavasti massiivisempaa kuin tosiasiallinen rikollisuus. Tässä yhteydessä voidaan puhua tosiasiallisesta rikollisuudesta, koska henkirikollisuus tulee yleensä aina poliisin tietoon. Vuonna 2012 erityisesti kaksi koulussa tapahtunutta puukotusta ja Hyvinkään ammuskelut saivat paljon huomiota mediassa. Vuosina 2016 ja 2019 tällaisia suurta mediahuomiota saaneita rikoksia oli huomattavasti vähemmän.

Kuvio 12. Rikoksesta epäiltyjä ikäryhmän 100 000 henkeä kohti ja henkirikosaiheisia uutisia 100 ilmestymiskertaa kohti.

Poliisin tilastoista havaitaan, että lähes kaikissa väkivaltarikoksissa nuorien rikoksista epäiltyjen määrä on vähentynyt vuosien 2012–2019 välisenä aikana. Poikkeuksen muodostaa raiskaukset (kuvio 13). Raiskauksista epäiltyjen nuorten määrä on kasvanut vuodesta 2016 lähtien. Raiskausaiheisten uutisten kehitys on ollut taas lähes käänteinen. Vuosien 2012–2016 välisenä aikana raiskausrikosten uutisointi lisääntyi voimakkaasti, mutta väheni taas vuoden 2016 jälkeen, samanaikaisesti kun raiskauksesta epäiltyjen

määrä lähti kasvuun. Vuonna 2016 suurta mediahuomiota saivat nuorten turvapaikanhakijoiden tekemät raiskaukset, jotka muodostivat merkittävän osan vuoden 2016 raiskausuutisoinnista.

Kuvio 13. Rikoksesta epäiltyjä ikäryhmän 10 000 henkeä kohti ja raiskausaiheisiä uutisia 100 ilmestymiskertaa kohti.

Kun verrataan väkivaltarikoksista epäiltyjen sukupuolia ja väkivaltautisoinnin sukupuolimainintoja, havaitaan että uutisoinnissa naisten osuus rikoksentekijöistä on itseasiassa pienempi kuin väkivaltarikoksista epäiltyjen naisten osuus. Vuosina 2012–2019 väkivaltarikoksista epäillyistä 17 prosenttia oli naisia, kun taas väkivaltautisten sukupuolimaininnoista 10 prosenttia. Ero on vielä voimakkaampi, kun tarkastellaan henkirikoksia. Vuosina 2012–2019 henkirikoksista epäillyistä reilu viidennes oli naisia, kun taas henkirikosuutisten sukupuolimaininnoista 12 prosenttia.

4.3 Idealiuhri ja -tekijä henkirikosuutisoinnissa

Tutkimuksen laadullisessa osiossa tarkastelen henkirikosuutisoinnin kuvauksia nuorista rikoksentekijöistä ja uhreista. Tässä osiossa ei ole tavoitteena tehdä ajallista vertailua, vaan tunnistaa yleisiä tapoja kuvata rikoksen uhria ja tekijää. Esittelen aluksi aineiston analyysin pohjalta henkirikosuutisoinnissa esiintyvää ideaaliuhria. Tämän jälkeen esittelen ideaalitekijän. Idealiuhri ja ideaalitekijä ovat analyttisiä erotteluja ja puhtaasti yhtä uhrin tai tekijän ideaalityyppejä ei aineistosta löytynyt. Niiden avulla on

kuitenkin mahdollista hahmottaa yleisiä kulttuurillisia tapoja kuvata rikoksenteijää ja uhria henkirikosuutisoinnissa.

4.3.1 IDEAALIUHRI

Nuoria henkirikoksen uhreja käsittelevissä uutisissa korostui kolme ideaalityyppistä kuvausta uhrista. Nämä ovat heikko ja haavoittuvainen uhri, kunnollinen uhri ja teon ansaitsemattomuus. Käsittelen seuraavaksi näitä kuvauksia erikseen.

Uhrin heikkous suhteessa rikoksenteijään muodostui iän ja muun haavoittuvuuden kautta. Uutisissa korostettiin uhrin nuorta ikää viittaamalla tekoihin esimerkiksi teinimurhina tai koulupuukotuksina. Uutisissa rikoksen uhria kuvattiin usein nuoreen henkilöön viittaavalla sanalla, kuten tyttönä tai koulupoikana, kun taas rikoksenteijää kuvattiin hänen tarkalla iällään tai viittaamalla häneen esimerkiksi miehenä. Tämä oli havaittavissa myös uutisista, joissa uhrin ja rikoksenteijän iät eivät eronneet merkittävästi toisistaan. Termiä nuorukainen käytettiin kuitenkin kuvaamaan sekä uhria että tekijää.

Uhrin muu haavoittuvuus tuli esiin uutisissa ikää hienovaraisemmin. Usein haavoittuvuus liittyi uhrin tietämättömyyteen tilanteen luonteesta. Teko kuvattiin uhrin näkökulmasta poikkeuksetta odottamattomaksi. Rikoksenteijää taas kuvattiin suunnitelmalliseksi toimijaksi, joka houkutteli paha-aavistamattoman uhrin mukaansa:

Tapahtumapäivänä surmaaja houkutteli uhrin kotiinsa, jonne vei tämän mopoautolla. (IL 27.6.2016)

Miesten oli tarkoitus tehdä [uhrin nimi] rahaa. (IL 25.2.2012)

Uhri kuvattiin uutisissa myös puolustuskyvyttömäksi ja avuttomassa tilassa olevaksi. Osa uutisista sisälsi kuvailuja uhriin kohdistuneesta henkisestä tai fyysisestä hyväksikäytöstä. Uutisessa saatettiin kuvata myös uhrin ja rikoksenteijän fyysistä kokoeroa.

Toinen aineistosta esiin noussut ideaalityyppinen kuvaus uhrista liittyi teon ansaitsemattomuuteen. Erityisesti uhrin omaiset ja ystävät kertoivat uutisissa, kuinka uhri ei ollut ansainnut tekoa. Teon ansaitsemattomuus tuotiin esiin kahdella tavalla: Ensinnäkin tämä tarkoitti sitä, ettei uhri ollut antanut rikostilanteessa mitään syytä väkivaltaisella käyttäytymiselle. Toiseksi uhrin luonteenpiirteillä perusteltiin teon vääryyttä. Näissä uutisissa uhrin luonteenpiirre toimi teon ansaittavuuden mittana:

”Hän oli kaikkien ystävä, eikä varmaan olisi halunnut pahaa kenellekään. Siksi on vääryyttä, että tapahtui näin.” (IL 28.5.2012)

Teon ansaittavuuden logiikka aukenee paremmin, kun tarkastellaan uutista, jossa esiintyy uhri, jota voidaan pitää epäideaalina:

Ampujaksi epäilty tappoi helmikuussa 2006 meren jäällä pitkäaikaisen ystävänsä saareen suuntautuneen juopottelureissun jälkeen. (...) Paluumatkalla saaresta tuomitun toveri halusi lisää alkoholia, jota hän tiesi kaverillaan olevan kotonaan. Vahvasti juopuneiden ystävien välille syntyi meren jäällä riitaa ja tuuppimista, jolloin tuomittu kertoi menettäneensä malttinsa. (IL 20.2.2012)

Aiemmin samassa uutisessa kerrotaan, että rikoksen uhri ja tekijä murtautuivat veneilyseuran tiloihin ennen henkirikoksen tapahtumista. Huomiota herättävää on, ettei koko uutisessa viitata rikoksen uhriin käsitteellä uhri. Uutisessa häneen viitataan rikosentekijän ystävä, kaverina tai toverina. Erityisesti toveri-sanankäyttö yhdistyy mielikuvissa helposti rikostoveruuteen. Vaikka uutisessa ei viitata suoraa uhrin vastuuseen teosta, uhria voidaan pitää epäideaalina, koska hän tunsikin tekijän hyvin ennestään, hän oli itsekin syyllistynyt rikoksiin ja oli tapahtuma-aikaan päihtyneessä tilassa.

Ideaaliuhrin kohdalla henkirikosuutisoinnissa tuotiin vahvasti esiin uhrin kunnollisuus. Kunnollisuus liittyi ensinnäkin uhrin luonteenpiirteeseen. Uhria kuvattiin esimerkiksi reippaaksi, aurinkoiseksi ja iloiseksi. Kunnollisuus liittyi myös uhrin käyttäytymiseen. Uutisissa tuotiin esimerkiksi esiin, ettei uhri ollut tekoaikaan päihteiden vaikutuksen alaisena tai muutenkaan käyttänyt päihteitä. Uhria kuvattiin myös hyväkäyttöiseksi, muut huomioon ottavaksi ja esimerkilliseksi nuoreksi.

Verrattuna rikosentekijään, uhrin kohdalla tuotiin myös useammin esiin uhrin opiskelutausta tai ammatti. Uhria kuvattiin esimerkiksi lukiotyöksi, abiturientiksi, juuri valmistuneeksi opiskelijaksi tai lupaavaksi urheilijaksi.

Poika suunnitteli jatkavansa lukion jälkeen opintoja yliopistossa. Pojan haaveena oli opiskella lääkäriksi. (IL 20.7.2012)

Ammatin tai opiskeluhaaveiden kuvaaminen toimi uutisessa keinona tuoda esiin uhrin kunnollisuutta. Kuvaukset myös symboloivat uhrin kesken jäänyttä elämää. Uutisissa oli tyypillistä kuvata uhrin haaveita, esimerkiksi opiskeluun, harrastuksiin tai matkailuun liittyen, jotka jäivät teon takia toteutumatta.

4.3.2 IDEEAALITEKIJÄ

Henkirikosuutisissa nuoren rikosentekijän kuvailut liittyivät erityisesti teon motiivin pohtimiseen. Rikosentekijää ei kuvattu juurikaan irrallaan henkirikoksen taustalla olevista syistä. Henkirikosuutisoinnista on erotettavissa kolme erilaista nuoren rikosentekijän ideaalityypistä kuvausta. Nämä ovat suunnitelmallinen rikollinen, impulsiivinen raivostuja ja tavallinen nuori. Nämä kuvaukset olivat toistensa kanssa osin päällekkäisiä, ja niitä voitiin käyttää kuvaamaan samaa tapahtumaa.

Suunnitelmallisen rikollisen kohdalla uutisoinnissa korostettiin teon tuomittavuutta ja järkyttävyyttä. Näissä kuvauksissa käytettiin paljon emotionaalisia sanoja kuvaamaan tekoa. Tekoa kuvattiin esimerkiksi raa'aksi, julmaksi, häikäilemättömäksi ja

nöyryyttäväksi. Kuvauksissa tuotiin esiin myös rikoksentekijän fyysinen voimakkuus suhteessa uhriin:

Mies tappoi tytön käyttäen erittäin voimakasta väkivaltaa. (...) Teko kohdistui vaaraa aavistamattomaan ja puolustuskyvyttömään, vasta 16-vuotiaaseen tyttöön (...) (IL 1.10.2016)

Tässä ideaalityypissä henkirikosta kuvattiin suunnitelmallisena tekona. Teon suunnitelmallisuus korosti rikoksentekijän voimakkuutta uhriin nähden. Uutisissa tuotiin vahvasti esiin, ettei uhrilla ollut mahdollisuuksia suojautua teolta.

Rikoksentekijää kuvattiin tunteettomaksi tai kylmäveriseksi nuoreksi, joka toteutti henkirikoksen rauhallisesti ja määrätietoisesti:

(...) tekijä jatkoi sitkeästi ja päättäväisesti välittämättä uhrin vammoista, avunpyynnöistä ja pakoyrityksistä (...) ”Teon motiivi on ollut yhteiskunnallisesti äärimmäisen vaarallinen.” (IL 17.3.2016)

Rikoksentekijän suunnitelmallisuus ja tunteettomuus nähtiin uhkana muulle yhteiskunnalle. Kuvauksessa nousi myös esiin teon poikkeuksellisuus ja tekijän poikkeavuus verrattuna muihin ihmisiin. Eräässä uutisessa tekoa kuvattiin esimerkiksi täysin uudentyypisenä rikoksena, johon on saatu mallia maailmalta.

Toisessa ideaalityypissä rikoksentekijä esitetään impulsiivisena ja äkkipikaisena nuorena. Näissä uutisissa teon taustalla nähdään olevan ennen kaikkea tekijän sisäiset piirteet ja heikko itsekontrolli. Suunnitelmalliseen rikolliseen verrattuna nämä teot kuvattiin usein vahinkoina ja hetkellisinä virheinä:

”Hänellä on tapana riehua ja tuoda tunteensa esiin napakasti. Tällä kertaa se lipsahti yli.” (IL 3.4.2016)

Uutisissa kuvattiin tekijän voimakasta vihastumista, jota hänen on mahdotonta pysäyttää. Uutisissa saatettiin tuoda esiin myös rikoksentekijän päihtymys ja selittää sillä rikoksen tapahtumista. Toinen lieventävä tekijä oli rikoksentekijän ikä. Uutisissa kuvattiin esimerkiksi, kuinka kokemukset ihmissuhteista voivat olla voimakkaampia nuorena tai tekijää kuvattiin tunnetasolla kypsymättömäksi. Usein tämän ideaalityypin uutisissa rikoksentekijät osoittivat myöhemmin katumusta, tajuttuaan teon merkityksen. Tämä kategoria piti sisällään monenlaisia henkirikoksia, mutta erityisesti parisuhdeväkivaltaa kuvattiin tämän ideaalityypin kautta.

Viimeisessä ideaalityypissä nuorta rikoksentekijää kuvataan tavallisena nuorena. Tämänkaltaiset kuvaukset olivat tyypillisiä etenkin kouluväkivallan ja joukkomurhien uutisoinnissa. Nuoren tavallisuutta korostettiin kuvaamalla tekijän perhetilannetta, harrastuksia ja ystäviä. Uutisoinnissa pyrittiin usein selvittämään, onko nuorta kiusattu koulussa. Kiusaamisen ja aiemman rikostaustan puuttuminen vahvistivat kuvaa tavallisesta nuoresta. Uutisoinnissa tuotiin esiin myös tekijän ja uhrin välinen suhde:

Epäilty ei tätä ennen ollut aiheuttanut mitään häiriötä koululla. Myöskään uhrin ja tekijän väleistä ei ollut koulun tiedossa mitään erityistä. (IL 12.2.2012)

Se että uhrin ja tekijän välillä ei tiedetä olevan aikaisempia ongelmia, vahvistaa mielikuvaa teon yllättävyydestä ja järjettömyydestä. Uhrin ja tekijän suhdetta kuvaakin tässä ideaalityypissä jonkin asteinen vieraus. Uhri ja tekijä kuvataan esimerkiksi tuttuina tai koulutovereina. Osassa uutisista uhri oli myös tekijälle entuudestaan täysin tuntematon. Tämä korosti teon sattumanvaraisuutta.

Tekijän kuvaaminen tavalliseksi nuoreksi johti uutisissa lopputulemaan, että tämänkaltaisia rikoksia on mahdotonta estää, koska tekijästä ei voida tunnistaa riskitekijöitä:

”Hänen tunnistamisensa poliisin keinoin olisi ollut vaikeaa. Hän poikkeaa tyypinä kouluampujiin. Hänellä ei ollut ääriatteita”

”Tämä on jotenkin käsittämättömämpi kuin ne väkivallanteot, joita on Suomessa viime vuonna ollut. Olen ymmärtänyt, että ampujan piti olla ihan normaali nuori. ”

(IL 28.5.29012)

Uutisissa tuotiin esiin, että teon taustalla olevien syiden selvittäminen on hyödytöntä, koska tavallisen nuoren kohdalla näitä ei löydy. Uutisissa esitettiin myös, että näiden syiden pohtimista tulisi välttää, koska median antama huomio lisää vain teon ”palkitsevuutta.” Tavallisen nuoren kohdalla teon motiivi jäi usein epäselväksi ja tekoa kuvailtiin sattumanvaraiseksi, yllättäväksi ja poikkeukselliseksi.

5. Johtopäätökset ja pohdinta

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten nuoriin liittyvä väkivaltautisointi on kehittynyt vuosien 2012–2019 välisenä aikana. Tarkastelin väkivaltautisoinnin määrällistä kehitystä ja tunnistin erilaisia nuorten väkivaltautisointiin liittyviä piirteitä. Väkivaltautisoinnin määrällistä kehitystä vertasin poliisin kontrollitilastoon. Tutkimuksen laadullisessa osiossa selvitin henkirikosuutisissa nousevia ideaalityyppejä kuvauksia nuorista rikoksenteijöistä ja uhreista.

Tutkimuksen päätuloksena on, että nuoriin liittyvä rikosuutisointi on vähentynyt vuosien 2012–2019 välisenä aikana samanaikaisesti poliisin tietoon tulleen väkivaltarikollisuuden kanssa. Kuitenkin eri väkivallan teonpiirteiden välillä on eroja muutoksen voimakkuudessa. Nuorten väkivallan uhrien määrä uutisissa on pysynyt melko vakaana vuosien 2012–2019 välisenä aikana. Myöskään tunteisiin vetoavat sisällöt eivät ole lisääntyneet tarkastelujakson aikana. Tutkimuksen laadullisessa osiossa Nils Christien ideaaliuhri (1986) oli tunnistettavissa henkirikosuutisoinnin uhrien kuvauksista, mutta rikoksenteijän osalta tulokset eivät ole yhtä selkeitä.

Seuraavaksi pohdin tutkimuksen tuloksia tarkemmin tutkimuskysymys kerrallaan. Ensiksi käsitelen nuoriin liittyvän väkivaltautisoinnin määrällistä kehitystä. Tämän jälkeen kertaan tuloksia väkivaltautisoinnin ja poliisin tietoon tulleen rikollisuuden vertailusta sekä tarkastelen laadullisen osion tuloksia suhteessa teoreettisiin käsitteisiin. Luvun lopuksi pohdin rikosuutisoinnin muutoksen taustalla olevia tekijöitä ja esittelen tutkimuksen rajoitukset sekä jatkotutkimuksen aiheet.

5.1 Nuorten väkivaltautisoinnin kehitys

Tutkimuksen tulosten perusteella nuoriin rikoksenteijöihin liittyvät väkivaltautiset vähenivät merkittävästi vuosien 2012–2019 välisenä aikana. Uutisten määrä väheni sekä suhteellisesti että absoluuttisesti. Kehitys oli samankaltaista eri väkivallan teonpiirteissä, lukuun ottamatta raiskausten, muun häirinnän ja kiusaamisen sekä vapaudenriiston lisääntymistä uutisissa erityisesti vuonna 2016.

Kriminologisen herkistymisteorian mukaan turvallisuuden lisääntyminen yhteiskunnassa on tiukentanut suhtautumista poikkeavaan käyttäytymiseen, ja rikoksiksi määriteltyjen tekojen ala on laajentunut (Von Hofer, 2000, s. 66; Kivivuori, 2014, s. 293). Tutkimuksen tulokset eivät anna tukea herkistymisteorialle. Nuoria rikosentekijöitä kuvaavat väkivaltautiset ovat vähentyneet lähes kaikissa väkivallan teonpiirteissä, eikä aineistosta ole havaittavissa, että esimerkiksi lievempiä väkivallanmuotoja uutisoitaisiin enemmän.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei herkistymistä voisi tapahtua muualla yhteiskunnassa. Nuoriin liittyvä rikosuutisointi vaikuttaa kuitenkin olevan episodimaista, eli tietyssä aikana tietyt väkivallan teonpiirteet saavat enemmän huomiota mediassa. Tämän aineiston perusteella erityisesti koulussa tapahtuneita väkivaltarikoksia ja julkisella paikalla, tuntemattomiin ihmisiin kohdistuneita henkirikoksia uutisoidaan laajasti.

On kuitenkin mahdollista, että nuorten väkivaltautisoinnin vähenemisen taustalla on uutisten ikämainintojen väheneminen. Tämä tarkoittaa sitä, että nuorten tekemistä väkivaltarikoksista uutisoidaan, mutta tekijän ikää ei kerrota. Tutkimuksen tulosten perusteella on luultavaa, että tästä ei ole kuitenkaan kyse. Kun eri vuosien väkivaltautisointia vertailee keskenään, havaitaan että vuonna 2012 samoja rikostapahtumia seurattiin uutisissa pidempään. Tämä kasvattaa uutisten kokonaismäärää kyseiseltä vuodelta.

Kriminologisten aikakausiteorioiden mukaan uhrin merkitys on kasvanut julkisessa keskustelussa 1900-luvun loppupuolelta lähtien (Garland, 2008; Furedi, 2002; Altheide, 2002). Tässä tutkimuksessa tarkastelin uhrin näkyvyyden muutosta erityisesti väkivallassa, jossa rikoksen uhri on nuori ja tekijä yli 20-vuotias aikuinen. Tutkimuksen tuloksista selvisi, että nuoreen uhriin liittyvät väkivaltautiset eivät vähentyneet samassa määrin kuin nuorten rikosentekijöiden. Nuorten uhrien kohdalla tyypillisin väkivallan teonpiirre on raiskaus. Raiskausrikosten osalta väkivaltautisoinnissa korostuu etenkin julkisella paikalla tehdyt teot.

Tulosten perusteella ei voi päätellä, että nuoriin liittyvä väkivaltauutisointi olisi merkittävästi tunteellistunut. Kuvien määrä pysyi koko tarkastelujakson melko vakaana. Emotionaalisista sisällöistä tiettyjen väkivallan vakavuutta kuvaavien sanojen määrä väheni etenkin vuoden 2016 jälkeen. Tämä todennäköisesti liittyy henkirikosuutisten määrän vähenemiseen, koska emotionaalisia sanoja käytetään erityisesti henkirikosuutisoinnin yhteydessä. Monet nuorten väkivaltauutisoinnin piirteiden muutokset liittyvätkin väkivallan teonpiirteissä tapahtuneisiin muutoksiin.

5.2 Väkivaltauutisointi kontrollitilaston valossa

Vuosina 2012–2019 poliisiin tietoon tullut nuorten tekemä väkivaltarikollisuus ja nuorten rikosentekijöiden väkivaltauutisointi noudattavat samankaltaista vähenevää kehitystä. Kuitenkin väkivaltauutisoinnin osalta väheneminen on ollut huomattavasti voimakkaampaa kuin rikoksista epäiltyjen kohdalla. Tämä viittaa siihen, että vuonna 2012 väkivaltauutisointi oli huomattavasti massiivisempaa kuin poliisiin tietoon tullut rikollisuus. Erityisesti tämä koskee henkirikoksia. Nuorten tekemiä henkirikoksia tapahtuu vuosittain todella vähän ja tarkastelujakson aikana henkirikoksista epäiltyjen nuorten määrä pysyikin melko vakaana, joskin lisääntyi vuonna 2016.

Henkirikosuutisointi sen sijaan laski voimakkaasti koko tarkastelujakson ajan. Nuorten väkivaltauutisointi korostaakin henkirikoksien osuutta väkivallasta. Tulokset ovat tältä osin yhteneväisiä aiemman tutkimuksen kanssa (Kivivuori ym., 2002; Harrikari, 2008; Syrjäla, 2006).

Vuosina 2012–2019 sekä nuoriin liittyvä väkivaltauutisointi että väkivaltarikoksista epäiltyjen määrä väheni. Poikkeuksena on raiskausrikokset. Raiskauksista epäiltyjen määrä lisääntyi vuodesta 2016 lähtien, kun taas raiskausuutisten osalta uutisointi lisääntyi voimakkaasti vuosien 2012 ja 2016 välillä, mutta kääntyi sen jälkeen laskuun. Aikaisemmassa tutkimuksessa on arveltu, että poliisiin tietoon tulleen raiskausrikosten lisääntyminen johtuu ennen kaikkea ilmoitusalttiuden kasvusta ja poliisikontrollin tehostumisesta, koska kokonaisrikollisuutta mittaavien tutkimusten perusteella raiskausrikosten määrä ei ole lisääntynyt (Niemi & Fagerlund, 2019). Onkin mahdollista, että julkinen keskustelu on jossain määrin vaikuttanut poliisikontrollin tehostumiseen tai ilmoitusalttiuteen.

Tulokset eivät tue aikaisempien tutkimusten havaintoja siitä, että väkivaltautisointi liioittelee naisten osuutta väkivaltarikosten tekijöinä (Kivivuori ym., 2002; Faucher, 2009). Aineiston analyysin perusteella naisten osuus väkivaltarikosten ja henkirikosten tekijänä on uutisissa matalampi kuin poliisin tietoon tullessa rikollisuudessa. On mahdollista, että tämä liittyy väkivallan teonpiirteiden laadullisiin ominaisuuksiin. Esimerkiksi joukkosurmista uutisoidaan mediassa laajasti ja näitä tapauksia seurataan uutisissa myös pidempään. Tämän tutkimuksen aineistossa kaikissa joukko- tai koulusurmiksi luokiteltavissa rikoksissa tekijänä oli mies.

5.3 Idealiuhri ja rikosentekijän kehystäminen

Kolmannen tutkimuskysymyksen tavoitteena oli selvittää, minkälaisia idealiuhreja ja -tekijöitä henkirikosuutisoinnissa esiintyy. Tulosten perusteella Christien (1986) idealiuhri on tunnistettavissa nuorten henkirikosuutisten uhrien kuvauksista. Christien mukaan idealiuhrin piirteitä on heikkous, kunnollisuus ja riittävä suojautuminen rikosta vastaan. Nämä piirteet vaikuttavat siihen, annetaanko uhrille legitiimi asema uhrina. (mts. 18.) Henkirikosuutisoinnissa uhrin heikkoutta suhteessa rikosentekijään kuvattiin iän ja muun haavoittuvuuden kautta. Teot kuvattiin odottamattomiksi, eikä uhreilla kuvausten mukaan ollut mahdollisuutta suojautua teolta. Uutisissa tuotiin myös voimakkaasti esiin, ettei uhri ollut ansainnut tekoa. Tämä ansaitsemattomuus liittyi yhtäältä siihen, miten uhri oli käyttäytynyt tapahtuma-aikaan ja toisaalta uhrin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Uhrin kunnollisuutta korostettiin kuvaamalla hänen luonteenpiirteitään sekä opiskelustaustaa tai ammattia. Christien alkuperäisessä teoriassa idealiuhrin kunnollisuus liittyy uhrin toimintaan ennen rikoksen tapahtumista, esimerkiksi siihen millä asioilla uhri on liikkunut (Christie 1986, s. 19). Tällaisia kuvauksia aineistosta ei noussut, vaan uhrin kunnollisuutta tuotiin esiin kuvaamalla uhrin hyväkäytöksisyyttä, päihitteettömyyttä sekä työhön ja opiskeluihin liittyviä tavoitteita.

Henkirikosuutisten perusteella epäideaaliuhri onkin edellisten vastakohta. Tulosten perusteella epäideaaliuhri yhdistyy esimerkiksi päihteiden käyttöön ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Epäideaalin uhrin kuvaukset olivat marginaalissa uutisissa, eikä heille annettu legitiimiä asemaa uhreina. Tutkimuksen tulokset vahvistavat aikakausiteorioiden huomioita siitä, että uhriudella on vahva symbolinen merkitys ja tyypillisesti uhriutta edustaa yhteiskunnan kunnollinen jäsen (Altheide, 2002, s. 89; Garland, 2000, s. 351).

Henkirikosuutisoinnista on tunnistettavissa selkeä ideaaliuhri, mutta Christien (1986, s. 19) ideaalitekijää, vierasta ja vahvaa muukalaista, ei aineistosta yksiselitteisesti löydy. Henkirikosuutisista erottui kuitenkin kolme rikoksentekijän ideaalityypistä kuvausta: suunnitelmallinen rikollinen, impulsiivinen raivostuja ja tavallinen nuori. Yhden selkeän ideaalitekijän sijaan nämä ovat kuitenkin enemmän rooleja tai kehyksiä, joiden kautta rikoksentekijää ja rikoksen motiivia tulkittiin (ks. Raittila ym., 2009, s. 53; Adorjan, 2011, s. 190).

Näistä ensimmäinen, suunnitelmallinen rikollinen, muistuttaa vahvasti Christien ideaalitekijää. Suunnitelmallinen rikollinen kuvattiin tunteettomana ja poikkeavana nuorena. Toisessa ideaalityypissä rikoksentekijää kuvattiin impulsiivisena ja äkkipikaisena nuorena, joka ei pysty hillitsemään tunteitaan ja ajautuu ikään kuin vahingossa tekoon. Kolmannessa ideaalityypissä uhria kuvattiin tavalliseksi nuoreksi ja teko nähtiin sattumanvaraisena ja järjettömänä.

Tulosten perusteella uhrin ja tekijän kuvaaminen tavallisena nuorena toimii vahvana emotionaalisenä keinona. Uhrin tavallisuuden korostaminen, esimerkiksi harrastusten tai koulutustaustan kautta, mahdollistaa lukijan samaistumisen uhriin.

Aikakausiteorioiden mukaisesti uhri ei näin edusta enää itseään vaan koko yhteisöä. Lukija pystyykin kuvittelemaan itsensä uhrin tilalle (Garland, 2000, s. 351; Furedi, 2002, 100–101). Rikoksentekijän kuvaaminen tavalliseksi nuoreksi synnyttää taas mielikuvan, ettei rikosta voida estää, koska riskitekijöitä ei ole tiedossa. Näiden riskitekijöiden kartoittaminen muistuttaakin Beckin (2006) riskiyhteiskuntaa, jossa pyritään ennaltaehkäisemään ja hallitsemaan erilaisia yhteiskunnan tuottamia riskejä.

5.4 Pohdinta

Seuraavaksi pohdin, mitkä tekijät ovat voineet vaikuttaa väkivaltautisoinnin muutokseen. Tutkimuksen aineistolla ei ole mahdollista saada tähän yksiselitteistä vastausta, mutta yhdistelemällä havaintoja aineistosta ja aiemmasta tutkimuksesta kartoitan mahdollisia vaihtoehtoja.

Ensinnäkin nuoriin rikoksentekijöihin liittyvän väkivaltautisoinnin väheneminen voi heijastella tosiallista nuorisirikollisuuden vähenemistä. Tämä tutkimuksen aineiston perusteella ei ole mahdollista sulkea tätä vaihtoehtoa pois. Kuitenkin henkirikollisuuden osalta poliisin tietoon tullutta rikollisuutta voidaan pitää hyvin luotettavan tosiasiallisen rikollisuuden kuvaajana. Henkirikosuutisoinnin ja poliisin tietoon tulleiden henkirikosten vertailusta ei voi kuitenkaan päätellä, miksi juuri vuoden 2012 jälkeen henkirikosuutisointi kääntyi laskuun, etenkin kun vuonna 2016 henkirikosten tosiasiallinen määrä kasvoi hieman.

Todennäköisempi syy on, että rikosuutisten määrällinen kehitys johtuu Iltasanomien sisäisten työmuotojen tai laajemmin viranomaistiedottamisen muutoksesta. 2000-luvun alkupuolella lisääntyntä rikosuutisointia on selitetty muun muassa rikostoimituksen professionalisoitumisella, mediamarkkinoiden muutoksella ja poliisin tiedottamisen tehostumisella (Smolej, 2011, s. 11; Kemppi & Kivivuori, 2004, s. 10). On mahdollista, että joko viranomaisviestinnässä on tapahtunut joitakin muutoksia tai Iltasanomien sisäiset työmuodot tai uutispainotukset ovat muuttuneet. Esimerkiksi kouluammuskelujen jälkeen iltaapäivälehtien saama kritiikki on voinut vaikuttaa lehden toimitukselliseen työskentelyyn (ks. Raittila ym., 2009, s. 112).

Tämän tutkimuksen aineiston pohjalta vaikuttaa siltä, että todennäköisesti väkivallan teonpiirteiden laadulliset muutokset vaikuttavat eri vuosina uutisten kokonaismäärään. Erityisesti vuodelta 2019 puuttuu pidemmät, samaa rikosta käsittelevät uutiskokonaisuudet. On myös mahdollista, että jotkut muut uutisaiheet ovat korvanneet nuorten väkivaltautisoinnin. Lisäksi nuorten väkivallan uutisointi voi liittyä laajemmin

väkivaltautisoinnin kokonaismäärälliseen laskuun tai sitten se on oma, erillinen ilmiönsä.

5.5 Rajoitukset

Yllättävät kriisit yhteiskunnassa voivat vaikuttaa myös maisteritutkielman tekoon. Keväällä 2020 Suomen yhteiskunta sulkeutui, kun koronavirusepidemian leviämisen ehkäisemiseksi otettiin käyttöön rajoitustoimet. Rajoitustoimien myötä myös Kansalliskirjasto sulki ovensa 18.3.2020.

Tutkielman alkuperäisenä tavoitteena oli tarkastella nuoriin liittyvän väkivaltautisoinnin kehitystä reilun kymmenen vuoden ajalta, vuosilta 2008–2019. Iltasanomien digilehteä on saatavilla vuodesta 2011 alkaen. Koska poikkeustilanteen takia minulla ei ollut pääsyä kirjaston mikrofilmeille, jouduin rajaamaan tutkimusvuodet verkkolehtien mukaan.

Tutkielman lyhyt tarkastelujakso asettaakin rajoituksen tutkimuksen tulosten yleistettävyydelle. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella onkin mahdotonta arvioida pidemmällä ajanjaksolla nuoriin liittyvän väkivaltautisoinnin kehitystä. Lyhyellä ajanjaksolla poikkeukselliset, suurta mediahuomiota saaneet tapahtumat voivat vääristää kuvaa väkivaltautisoinnin yleisestä kehityksestä. Toisaalta tässä aineistossa vuoden 2019 vähäinen uutisten määrää saattaa korostaa tiettyjen piirteiden esiintymistä. Kuitenkin vertaamalla tutkimuksen tuloksia muuhun aiempaan tutkimukseen, voi saada viitteitä nuoriin liittyvän rikosuutisoinnin yleisestä kehityksestä.

Tuloksia arvioidessa on myös kiinnitettävä huomiota, että tutkimuksen aineisto perustuu yhden iltapäivälehdien rikosuutisoinnille. Aikaisemmassa tutkimuksessa onkin havaittu, että lehtien välillä voi olla eri vuosina huomattaviakin eroja väkivaltautisoinnin painotuksissa (Kivivuori ym. 2002, s. 28; Syrjälä, 2007, s. 23). Rikosuutisoinnin määrään onkin voinut vaikuttaa myös lehden sisäisten painopisteiden tai työmuotojen muutokset.

Poliisin kontrollitilastot muodostuvat viranomaisten työn tuloksena syntyneestä, rekistereihin tallentuneista tiedoista. Vain osa rikoksista tulee koskaan viranomaisten tietoon. Tilastoihin vaikuttavat ensinnäkin ihmisten ilmoitusalttius ja toisaalta viranomaiskontrollin suuntautuminen (Kivivuori, 2014, s. 295; Danielsson, 2018, s. 1). Tutkimuksen tuloksia tarkastellessa onkin tärkeää huomioida, että tässä tutkimuksessa poliisin tietoon tulleista rikoksista vain henkirikosten voi nähdä kuvaavan tosiasiallista rikollisuutta. Tämä tutkimus ei vastaakaan kysymykseen, kuvastaako muutokset rikosuutisoinnin määrässä tosiallisen rikollisuuden kehitystä. Kiinnostavaa olisi tarkastella tuloksia suhteessa esimerkiksi nuorisorikollisuuskyselyn tuloksiin. Tämän tutkimuksen aineisto on poimittu osittain samoilta vuosilta kuin nuorisorikollisuuskysely on toteutettu. Käytännössä tulevaisuudessa onkin mahdollista verrata tutkimuksen tuloksia nuorten ilmoittamaan rikoskäyttäytymiseen ja pelkokokemuksiin ja laajentaa tätä kautta kuvaa ilmiöstä.

5.6 Jatkotutkimuksen tarve

Tämän tutkimuksen tulosten perusteella nuoriin rikosentekijöihin liittyvä väkivaltautisointi on vähentynyt 2010-luvun aikana iltapäivälehden painetussa versiossa. Mielenkiintoinen kysymys on, vastaako verkkouutisoinnin kehitys samaa trendiä. Iltapäivälehdet ovat jo vuodesta 2007 alkaen keskittäneet tuoreimman sisältönsä Internetiin ja kehittäneet sitä erillään paperilehdestä (Kivioja, 2008, s. 7). Voi olla, että rikosuutisoinnin kehitys on erilaista verkkouutisissa verrattuna painettuun lehteen. Uutta tutkimusta tarvitaan siitä, miten verkossa oleva rikosuutisointi on kehittynyt 2000-luvun aikana.

Verkkoympäristö tutkimuskohteena asettaa joitakin metodologisia haasteita. Ensinnäkin valtava tietomäärä asettaa tutkimusekonomisia haasteita tutkijalle. Toiseksi hakukoneiden toiminta ja uutisarkistojen kattavuus tulisi huomioida tutkimuksen suunnittelussa. Kriminologisen verkkouutisoinnin sisällöntutkimiseen tarvitaankin standarditutkimusmalli, jotta vertailukelpoisuus eri tutkimusten välillä säilyy.

Jo peräti viidesosa väestöstä saa tietoa väkivallasta sosiaalisen median kautta (Näsi ym. 2018). Jonathan Bright (2016) on empiirisen tutkimuksensa pohjalta havainnut, että

vaikka rikos- ja katastrofiaiheisia uutisia luetaan paljon, niitä ei juuri jaeta sosiaalisessa mediassa. Tulevaisuudessa olisi tärkeä tehdä myös Suomessa vastaavaa tutkimusta ja tarkastella rikosuutisten leviämistä erilaisissa sosiaalisen median verkostoissa. Koska erityisesti nuoret saavat sosiaalisen median kautta tietoa väkivallasta, tulisi heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan kuulla enemmän.

Lähteet

- Adorjan, M. C. (2011). Emotions Contests and Reflexivity in the News: Examining Discourse on Youth Crime in Canada. *Journal of Contemporary Ethnography*, 40(2), pp.
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0* (4. uud. p.). Tampere: Vastapaino.
- Altheide, D. L. (1997). The News Media, the Problem Frame, and the Production of Fear. *The Sociological Quarterly*, 38(4), pp. 647-668.
- Altheide, D. L. (2002). *Creating fear: News and the construction of crisis*. New York: de Gruyter.
- Altheide, D. L. (2013). Media Logic, Social Control, and Fear. *Communication Theory*, 23(3), pp. 223-238.
- Beck, U. (2006). Living in the world risk society: A Hobhouse Memorial Public Lecture given on Wednesday 15 February 2006 at the London School of Economics. *Economy and Society*, 35(3), pp. 329-345.
- Bright, J. (2016). The Social News Gap: How News Reading and News Sharing Diverge. *Journal of Communication*, 66(3), pp. 343-365.
- Danielsson, P. (2018). Rikollisuustilanne 2018. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. *Katsauksia* 36/2019.
- Drisko, J. W. & Maschi, T. (2015). *Content analysis*. New York: Oxford University Press.
- Christie, N. (1986). The ideal Victim. Teoksessa Fattah, E. A. (toim.), *From crime policy to victim policy: Reorienting the justice system*. New York: St. Martin's Press.
- Eriksson, P. & Koistinen, K. (2014). *Monenlainen tapaustutkimus*. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Estrada, F. (2001). Juvenile Violence as a Social Problem: Trends, Media Attention and Societal Response. *British Journal Of Criminology*, 41, pp. 639-655.
- Estrada, F. (2004). The Transformation of the Politics of Crime in High Crime Societies. *European Journal of Criminology*, 1(4), pp. 486-504.

- Faucher, C. (2009). Fear and loathing in the news: A qualitative analysis of Canadian print news coverage of youthful offending in the twentieth century. *Journal of Youth Studies*, 12(4), pp.
- FIAM, The Finnish Internet Audience Measurement. (2020). Onlineyleisöjen virallinen mittaus Suomessa. <https://fiam.fi/tulokset/> Viitattu 11.3.2020.
- Furedi, F. (2002). Culture of fear: Risk-taking and the morality of low expectation (Revised ed.). London: Continuum.
- Garland, D. (2000). The Culture of High Crime Societies. *British Journal of Criminology*, 40(3), pp. 347-375.
- Greer, C. (2013). Crime and media: understanding the connections. 177-203. Teoksessa: C., Hale, A., Hayward, A., Wahadin, & E., Wincup, (toim.), *Criminology*. UK: Oxford University Press.
- Haara, P., Reunanen, E., Näsi, M. J. & Kivivuori, J. K. A. (2017). Väkipalta pirstaloituvassa mediamaisemassa: Fokusryhmätutkimus uhkan kokemuksesta ja rikostiedon lähteistä. Tampereen yliopisto, Tutkimuskeskus COMET, Tampere.
- Harrikari, T. (2008). Riskillä merkityt: Lapset ja nuoret huolen ja puuttumisen politiikassa. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto.
- Honkatukia, P., Kiiloski, T., & Suurpää, L. (2018). Aineistosta analyysiin. Teoksessa T. Kiilakoski, P. Honkatukia & S. Aaltonen (toim). *Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä*. Tampere: Vastapaino.
- Kivioja, P. (2008). Iltapäivälehdet mediakentän ja yhteiskunnan muutoksessa. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö, tiedotusopin laitos, Tampereen yliopisto.
- Kemppi, S. & Kivivuori, J. (2004). Rikosuutisoinnin määrä Yleisradion television pääuutislähetysessä 1985-2003. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Kivivuori, J., Kemppi, S. & Smolej, M. (2002). Etusivujen väkipalta: Väkipalta iltapäivälehtien etusivuilla, todellisuudessa ja ihmisten peloissa 1980-2000. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Kivivuori, J. (2014). Understanding Trends in Personal Violence: Does Cultural Sensitivity Matter? *Crime and Justice*, 43(1), pp. 289-340.

- Kivivuori, J., Aaltonen, M., Näsi, M., Suonpää, K. & Danielsson, P. (2018). *Kriminologia: Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kupchik, A. & Bracy, N. L. (2009). The News Media on School Crime and Violence: Constructing Dangerousness and Fueling Fear. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 7(2), pp. 136-155.
- Kort-Butler, L. (2016). *Content Analysis in the Study of Crime, Media, and Popular Culture*. Sociology Department, Faculty Publications. 575.
- Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä. 633/2010. Voimaantulo: 01.01.2011.
- Malin, T. (2019). Rikosuutisoinnin seuraamisen yhteys rikoskäsitteisiin: Erityistarkastelussa uusien medioiden rooli. Helsingin yliopisto.
- Niemi, H. & Fagerlund, M. (2019). Seksuaalirikokset. Teoksessa P. Danielsson (toim.). *Rikollisuustilanne 2018. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa*. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Katsauksia 36/2019.
- Näsi, M. (2016). Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2016. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Katsauksia 18/2016.
- Näsi, M., Tanskanen, M., Haara, P., Reunanen, E., & Kivivuori, J. (2018). Väkivallan kokemus ja rikostiedon lähteet. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Katsauksia 30/2018.
- Pantti, M. (2005). Masculine tears, feminine tears - and crocodile tears: Mourning Olof Palme and Anna Lindh in Finnish newspapers. *Journalism*, 6(3), pp. 357-377.
- Pekkarinen, E. (2010). *Stadilaispojat, rikokset ja lastensuojelu: Viisi tapaustutkimusta kuudelta vuosikymmeneltä*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Raitasalo, K., Simonen, J., Tigerstedt, C., Mäkelä, P. & Tapanainen, H. (2018). What is going on in underage drinking? Reflections on Finnish European school survey project on alcohol and other drugs data 1999–2015. *Drug and Alcohol Review*. 37(1)
- Raittila, P., Haara, P., Kangasluoma, L., Koljonen, K., Kumpu, V. & Väliverronen, J. (2009). *Kauhajoen koulusurmat mediassa*. Tampere: Tampereen yliopisto, journalismin tutkimusyksikkö.

- Seale, C. (2007). *Qualitative research practice (Concise pbk. ed.)*. London; Thousand Oaks, Calif.: SAGE.
- Seppänen, J. & Väliverronen, E. (2012). *Mediayhteiskunta*. Tampere: Vastapaino.
- Seppänen-Järvelä, R., Äkerblad, L. & Haapakoski, K. (2019). Monimenetelmällisen tutkimuksen integroivat strategiat. *Yhteiskuntapolitiikka*, 84(3)
- Salmi, V., Smolej, M. & Kivivuori, J. (2007). Crime victimization, exposure to crime news and social trust among adolescents. *Young*, 15(3), pp. 255-272.
- Silcox, J. (2016). *Representations of Youth Crime in Canada: A Feminist Criminological Analysis of Statistical Trends, National Canadian Newspapers, and Moral Panics*. Electronic Thesis and Dissertation Repository. 3800.
- Smolej, M. & Kivivuori, J. (2006). The Relation Between Crime News and Fear of Violence. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 7(2), pp. 211-227.
- Smolej, M. & Kivivuori, J. (2008). Crime News Trends in Finland: A Review of Recent Research. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 9(2), pp. 202-219.
- Smolej, M. (2010). Constructing ideal victims? Violence narratives in Finnish crime-appeal programming. *Crime, Media, Culture: An International Journal*, 6(1), pp. 69-85.
- Smolej, M. (2011). *News media, crime and fear of violence*. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Sparks, C. & Tulloch, J. (2000). *Tabloid tales: Global debates over media standards*. Lanham, Md: Rowman & Littlefield.
- Syrjälä, H. (2007). *Väkivalta lööppijulkisuudessa*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Tashakkori, A. & Teddlie, C. (2016). *SAGE handbook of mixed methods in social & behavioral research (Second edition.)*. Thousand Oaks, California: SAGE.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (Uudistettu laitos.)*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Turtiainen, R., Östman, S. (2013). *Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia*. Teoksessa S. Laaksonen, J., Matikainen & M. Tikka (toim.), *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019.

van Wijk, J. (2013). Who is the ‘little old lady’ of international crimes? Nils Christie’s concept of the ideal victim reinterpreted. *International Review of Victimology*, 19(2), pp. 159-179.

Viuhko, M. (2013). Aktiivisia toimijoita vai passiivisia ideaaliuhreja? Ihmiskaupan uhrien rajoitettu toimijuus [Active agents or passive ideal victims? Restricted agency of human trafficking victims]. *Oikeus*, 42(4), 385–404.

Viuhko, m. (2017). Hardened professional criminals, or just friends and relatives? The diversity of offenders in human trafficking. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 42:2-3, 177-193.

Von Hofer, H. (2000). Criminal Violence and Youth in Sweden: A Long-term Perspective. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 1(1), pp. 56-72.